

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 31 ❖ ročník IX ❖ 2013

Alena Kordíková FIGURA – monotyp

VÝBĚR Z DOŠLÝCH PF

MARCELLA MARBOE

ODNĚKUD NIKAM

(Vánoční 2012)

Přezrálý život opadává
když spirála času nese do neznáma
vánoční stromek vzpomínek.
Vedle zapomnění zbývá už jen snění
o tom, co bylo kdysi, ale dnes už není.

Zjitřená mysl dráždí vzduch.
Prázdná jak leklá ozvěna se vleče
a v Labi si
můj vymezený čas
dál po mém nenávratně teče.

Vtěsnaná mezi nebe a zem
jednou drtím, jindy drcena jsem.
Já slepec potají si světlo své hmatající
liji svůj vánoční cín:
Čím ale přidržet se? Čím?

Plamenem? Pramenem?
Kdo má tuchu?
Odlétám, odkvétám od léta do léta
jako to chmýříčko
časovzduchu.

Květ ohně zraje v křehký plod
zdobí se plamenem
pohár mé duše skleněné.
Jak svíce hoříme stejně tak skomíráme
až k času ve kterém daň si spočítáme.

Na sněhu světlo spí
něžně jak kočka přede
noc měsíc vánoční tajně si k sítím vede.
Kolik má člověk cest? Kolik mi ještě zbývá?
Vždyť na té poslední někdo už z dálky kývá.

Odnikud nikam chvátáme neteční
tak namyšlení a tak zbyteční...
Jak světlo betlémské odněkud nikam plynem
procesí poutníků
jen od lidí k lidem.

(Zas v čase vánočním ve mně plaše bije
mileneček prokleté nostalgie)

DUŠAN SEDLÁČEK

Tak se tak koukám zpět a už teď mi chybí
Ten starej svět, co právě končí

Kolíbka co jsem měl
Kolo z výlohy, co jsem tak strašně moc chtěl
Potok, v kterým hemžili se pstruzi
Co nakonec je stejně sežrali ti druzí
Máma, která osušila slzy
Proč vlastně odešla tak brzy?

Vosa, co malýho mě píchla
Holka, která ke mně tak moc tíhla
Louka, na který šlo sladce snít
Parta kluků, se kterou se dalo pít
Je konec, už ubývá jen klít
Všechno teď bude někde hnít

Všechny jsou pryč, mý sladký léta
zmizely, slehly z tohohle světa
Prostě jsou fuč a já nemám potvrzení
že jsem je kdy měl

Chybí mi ten starej svět
Někdy to s ním nebyl žádnej med
Třeba jak kolem hlavy lítaly mi kulky
Doktoři, když do mě píchali svý hůlky
Jak odcházeli moji blízci
Jak objevili se ti slizcí ...

- **Mnoho slov – málo myšlenek.**
- **Moudré stáří? Nemoudrá pohádka!**
- **Dobrá kniha připomíná Popelku. Její cena královskou korunu.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

Na slovíčko s Marcellou Marboe, spisovatelkou, básnířkou a dlouholetou předsedkyní Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích

Tvým rozhodnutím ukončit své předsednictví Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích, jsi nesporně zaskočila hodně našich členů a jistě s tím měli problém, ale nakonec určitě pochopili, že je to třeba respektovat. Vedla jsi středisko mnoho let a je třeba říci, že dobře, i když doba přinášela mnoho zvratů, které mohly znamenat propad. Všemi úskalími jsme pod Tvým vedením propluli bez větších šrámů a tak pevně doufáme, že i nadále budeš aktivně spolupracovat.

Jak jsi viděla ty uplynulé roky – a co bys nám k nim chtěla říci?

Jde o to, jaké uplynulé roky. Mně osobně už uplynulo let několik desítek a různá období vidím různě. Ale to by bylo dlouhé povídání... Z toho se spíš pokusím vypsat ve svém románu, bude-li ještě jaký.

Jestli tomu ovšem správně rozumím, ty máš na mysli oněch dvanáct let, kdy jsem řídila Středisko východočeských spisovatelů.

Tu dobu považuji za mimořádně přínosnou. Tedy pro mne, mé přátele a zejména pro východočeský region a Pardubice, v nichž vzniklo jakési centrum umělců různých směrů, zaměření i věkových kategorií – od literátů, přes dramatiky až po hudebníky a výtvarníky, od – náctiletých až po – sátilleté, se kterými už současná politická garnitura nemůže nepočítat. Ale že každá mince má dvě strany, považuji toto období za mimořádně nepřínosné zejména pro mou vlastní literární tvorbu a rodinu.

Mám-li zrekapitulovat, čeho se nám za oněch dvanáct let působení Střediska v regionu podařilo dosáhnout, musím říci, že toho nebylo opravdu málo.

Logicky, na prvním místě je třeba uvést publikační činnost našich autorů, která je jistě nejpodstatnější. Za dvanáct let vznikly stovky knižních titulů (ale i drobnějších publikací v denním tisku) toho nejširšího žánrového spektra. Vznikly ale i tvary dramatické, rozhlasové hry, televizní a filmové scénáře i písňové texty. Nejlepší z našich členů (cca 28 autorů) bylo přijato do Ústřední Obce spisovatelů v Praze, řada z nich získala i významná celostátní literární ocenění a zapojila se do práce ústředních literárních organizací jako je PEN klub, IBBY (mezinárodní organizace pro dětskou knihu), SALDM (Sdružení autorů literatury pro děti a mládež, KALF (Klub autorů literatury faktu), ALČ (Akademie literatury české), AIEP (sdružení autorů literatury detektivní) a řada dalších.

Brzy po založení Střediska jsme začali vydávat vlastní bulletin Kruh, který má nyní též internetovou podobu, neboť se nám podařilo vytvořit i vlastní www stránky – spisovatelevcz.cz. Díky jim vzniklo posléze i naše elektronické literární

médium Elipsa a vzápětí po něm i další literární časopis Paronyma, který má podobu jak elektronickou, tak tištěnou, stejně jako publikace Kdo je kdo ve Středisku Vč. spisovatelů.

Kromě toho jsme vydali šest tématicky zaměřených sborníků a tři prvotiny, což se ústřední Obci spisovatelů v Praze nepodařilo za celou dobu jejího působení.

Nepodcenili jsme ovšem ani péči o autory začínající. Pro ně byla vytvořena nejen jejich vlastní sekce, ale též literárně-výtvarná soutěž Pardubické střípky. Podíli jsme se s Krajskou knihovnou na soutěži Pardubický pramínek, naši členové organizují i tzv. Řehečskou slepici a některé jiné. V těchto soutěžích pak objevujeme nadějně talenty, s nimiž dále pracujeme, jejich tvorbu otiskujeme v našich médiích a neúspěšnější z těchto autorů, jak jsem se již zmínila, se dočkali i vydání vlastní prvotiny.

Vědomi si toho, že chceme-li být čtení, musíme mít čtenáře, začali jsme též s jejich výchovou. Na školách i v knihovnách jsme uspořádali v rámci Evropskou unií vyhlášené čtenářské gramotnosti šňůry tak zvaných „řízených čtení“ a zrealizovali pro veřejnost nejen osm uměleckých Maratonů a bezpočet dalších kulturních akcí včetně vernisáží, dramatických vystoupení, nejrůznějších křtů i šňůry periodicky se opakujících akcích, komponovaných večerů a festivalů. Na příklad Dny poezie Broumov, Laskavé večery v Chrudimi, Obořice jedna báseň, večery U notáře v Havlíčkově Brodě, Literární Vysočinu, Večery múz v Pardubicích aj. Kromě působení v regionu některé své akce „vyvážíme“, a to nejen mimo region, ale i do zahraničí. Při příležitosti Maratonů k nám na oplátku zveme významné hosty z tuzemska i zahraničí, což považují pro kulturní regionální povědomí rovněž za velmi přínosné.

Potěšitelné je i to, že pokrytí regionu našimi akcemi je rok od roku hustší a také vlastní členská základna se rozrůstá. Z původních tří zakládajících organizátorů a sotva jedné desítky členů je nás nyní přes sto – a noví členové stále přibývají. Postupně došlo i k rozšíření oblastí (Pardubicko, Hradecko, Orlicko, Vysočina) i sekcí (literární, dramatická, výtvarná, hudební, sekce začínajících autorů a dokonce i sekce organizační).

Nepodstatné není ani to, že jsme navázali úzkou spolupráci s některými dalšími literárními subjekty, zejména Klubem autorů literatury faktu a některými politickými představiteli (především starosty a primátory měst), kteří se na akcích Střediska mnohdy významně sponzorsky podílejí. Tím napomohli i značnému zlepšení našich finančních možností.

Všechny tyto úspěchy, kterých jsme za dvanáct let dosáhli, jsou jistě chvályhodné, ale já sama za nejpodstatnější a nejcennější považuji navázání a udržování velmi dobrých přátelských vztahů mezi členy Střediska, ochotu vzájemně si naslouchat, vzájemně si pomáhat.

Jakkoli jsem po bedlivém uvážení a pečlivém výběru navrhovaného nástupce ke dni 31. 12. 2012 složila do rukou výboru funkci předsedkyně, neznamená to, že naši uměleckou káru nebudu pomáhat tlačit dál. Ovšem jsem přesvědčena o tom, že přepřahat je občas nutné, stejně jako o tom, že předseda, kterého výbor zvolil, je ten pravý, který dokáže v již unavených žilách Střediska rozproudit novou, mladou krev.

A čemu se hodláš věnovat nyní?

V podstatě tomu samému, jen priority (jestli to dokážu), by měly být opačné. Tedy rodina a vlastní literární tvorba přednostně. Fakt, že jsem v průběhu minulých dvanácti let vydala knižně jediný titul, mi připadá opravdu zahanbující... i když – literární tvorba jen o vydávání knih opravdu není. Ale úvahu na toto téma snad až někdy příště...

Děkuji za odpovědi a přeji, aby se ti dařilo, jak si představuješ. Milan Dušek.

Schůze výboru Střediska 14. 12. 2012 v Pardubicích, kde došlo k volbě nového předsedy (zleva Eva Neméthová, Marcella Marboe a Lukáš Vavrečka)

Na slovíčko s Lukášem Vavrečkou, novým předsedou Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích

Na doporučení dosavadní předsedkyně jste byl na schůzi výboru Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích 14. prosince 2012 zvolen novým předsedou. Jistě si uvědomujete, že Marcella Marboe za ta léta ve funkci nasadila laťku poměr-

ně vysoko a že všichni členové budou očekávat, že vyskočíte nejméně tak vysoko. Vzhledem k Vašemu věku, vzdělání a tomu, co o Vás zatím víme, nejednoho jistě napadá, že by to mohlo být i výš.

S jakým předsevzetím nastupujete do funkce předsedy a čeho chcete dosáhnout?

Rád bych dosáhl především toho, aby se o Středisku vědělo čím dál tím více. Aby zainteresovaná veřejnost, veřejnost, která odebírá *Ádvojku*, *Tvar* nebo *Host*, věděla, že v Pardubicích je uskupení spisovatelů, kteří mají co nabídnout nejen úzce regionální literární kultuře, ale literární kultuře v širším měřítku, na jejíž tvorbě se podílejí autoři jako Jáchym Topol, Miloš Urban, Jiří Kratochvíl, Daniela Hodrová, Petra Hůlová a mnozí další. Aby se vědělo, že autoři Střediska jsou činní a že se jejich řady rozrůstají. V průběhu jara jsem zaznamenal bezmála desítku nových zájemců o členství v literární sekci a sekci začínajících autorů. Jde přitom o autory do třiceti let, kteří mají vážný zájem se na formování východočeské literární kultury aktivně podílet, nebo kteří se již podílejí a proto přicházejí k nám. Další zdroje talentů spatřuji na Katedře literární kultury a slavistiky Univerzity Pardubice a předpokládám, že za čas jejich zájem o členství ve Středisku nebo spolupráci s ním vzroste. Úzká spolupráce s katedrou byla již navázána a já bych ji rád prohloubil do té míry, kdy by se řady autorů Střediska obohatily o mladé literární teoretiky a kulturní historiky zaměřující se na literární historii. Stejně tak by v budoucnu právě přítomnost Střediska východočeských spisovatelů měla být jedním z předních důvodů, proč jít studovat literaturu právě do Pardubic.

Jakou vizi máte o budoucnosti Střediska?

Představuji si vytvoření kompaktního publikačního prostoru, který by poskytoval dostatečné množství textů čtenářům zajímavým se o aktuální dění v regionální literární kultuře s příležitostnými přesahy a čtenářům vyhledávajícím novou poezii, prózu, literární esejistiku apod. Tento prostor by měl sloužit jednak literárně činným autorům Střediska, výtvarníkům a fotografům, jednak tvůrcům vně Střediska. Stal by se tak nedílně i prostorem k uměleckému setkávání hodným tohoto účelu. Tento jednotný publikační prostor by se měl rozšířit do center literární kultury, kaváren, čajoven, knihoven, škol apod., aby plnil svůj úkol, a to prezentovat své autory jednak uvnitř Střediska, ale především jejich tvorbu zpřístupňovat čtenářům a uvádět jména nových autorů ve známost. Tímto způsobem by si Středisko mělo v budoucnu zasloužit změnu pohledu ze strany města a kraje, stát se plnohodnotným činitelem regionální kultury, stejně jako jsou jím divadla a galerie. Má vize ve zkratce spočívá v tom, nevzdávat se a všemi silami pozvednout prostřednictvím Střediska východočeských spisovatelů prestiž literární kultury v zahrnutých regionech na nejvyšší možnou úroveň.

Děkuji za odpovědi a přeji, aby se vám dařilo. Milan Dušek.

PETR CHVOJKA

NA POCHODU I

Doba větrem napjatého sukna.
Vlajky a plachty.
Vítr předbíhá dějiny,
v ráhnech a kostrách to praská
a praská,
vyplouváme do šťastných zítřků.

Vlajky se dole zrcadlí
co by obvazy na našich čelech.
Prolínají se v děsivé jednotě,
rudnou krví...

Slavnostní řečníci nervózně
podupávají,
jak na ně krev odkapává z plátna
ždímaného větrem

ZTRACENÉ SPOJENÍ

JAN DVOŘÁK

... Zora zaslechla vtíravou melodii, linoucí se od kašny. Samozřejmě ji vyluzoval mobil, pohozený na mokré dlažbě, ke kterému se nikdo nehlásil. Neopatrní a marnotratní lidé poztrácejí, co mohou, a pak naříkají! A jiní zase přijdou bez námahy k cenné věci. Bylo nepravděpodobné, že by se majitel vydal hledat chybějící krabičku, spíš ji zvedne nějaký nenechavec a dobře ji zpeněží – šlo o docela nový typ. Zora mu k tomu nedá příležitost! Rychle se vrhla směrem k hracímu a panáčkujícímu předmětu a uzavřela ho do kabelky, vlasy zvlhlé od větrem rozmetávané fontány. Ha, dobře. V taštičce má vedle fídlátek, peněženky a dalších nezbytných potřeb chráněné tajemství. Nemohla se dočkat, až se spojí...s...kým?

Teprve odpoledne si našla trochu času a vrátila se k rannímu úlovku. Baterie kvapem docházela, s tím nepočítala, snad ještě stihne vypátrat někoho věrohodného. Rychle zalistovala v adresáři, prohrábla se snůškou jmen. Logicky se zastavila u čísla spojeného s označením „mamka“.

- Ano, – ozval se medový hlas.

- Našla jsem mobil, – řekla Zora vítězoslavně i vyčítavě, – patří zřejmě vaší dcerce. Ráda bych vám ho předala..

Čekala, že bude zahrnuta díky, s láskou vykonává dobré skutky. Medový hlas však místo toho zhořkl. Zněl v něm nepřátelský tón. – Jste na špatné adrese, vážená. Po dcerunce mi, když dovolíte, nic není. Už dávno spolu nežijeme. Obratě se na jejího tatíčka.

Je to vůbec možné? Matka, která se veřejně distancuje od svého dítěte. Zoře padl na srdce kámen a tlačil a tlačil. Chtěla urazit tu strašnou bytost, než se ovšem vzpamatovala, hovor byl přerušen. Prázdnou. Měla sto chutí obnovit hovor, řádně jí vyčinit, ale vzápětí si uvědomila, že nesmí být pošetilá a vplétat se do cizího území.

Přišel tedy logicky na řadu tatka. Chytila ho však teprve na prahu noci. Do té doby se dovolala pouze do hlasové schránky, takže se mohla oddávat vlastním představám o nahodile nalezené rodině. Vycházel jí ovšem stále jen dnes běžný model rozvráceného společenství s neuspokojenou ženou, upracovaným mužem a rozmazlenou dcerou, jehož základy se hroutí, zavane-li ostřejší větríček. Mohla by nalézt tisíc ztracených mobilů, jejich výpověď by zůstala stejná. Zbytečně se okrádá o čas.

- Ano, – ozval se nervózní hlas.

- Našla jsem mobil, – zopakovala Zora větu, přecházející do formulky, – patří zřejmě vaší dcerce. Ráda bych ho někomu předala. Oznamovala jsem to už vaší ženě, ale ta se od věci distancovala.

V podstatě stejná výpověď obsahovala faktické změny. Na rozdíl od rozzlobeného hlasu ženina, zněl ten mužův vřele a vděčně, ale i věcně, aniž by nějak reagoval na skrytou Zořinu stížnost.

- Poctiví lidé ještě žijí. Ani nevíte, jak jste mě potěšila. Samozřejmě se přizpůsobím vašim možnostem.

Když kráčela hned druhý den na předávací schůzku, oznamoval jí nalezený mobil úzkostným pípáním konec svého dosavadního života. Jako by ji chtěl upozornit, že její poslání tím definitivně končí. Šlo vlastně o úplně bezvýznamnou epizodu, která pro ni nic neznamená. Kupodivu však pocítila lítost. Příkládala ji tomu, že nerada opouští vztah, byť okrajový, do něhož z různých příčin vstoupila. Patří to k její povaze. Tím se rozrůstá okruh jejich známých, hierarchizovaný významově a zahrnující především nahodilé vztahy, získané podobně tomuto.

Teď se v něm objevuje jakýsi pan Lubový, kterého nemusela podle svých představ zhmotňovat, kromě tří přebarvených důchodkyň a mileneckého páru to byla

vlastně jediná osoba v lokále nazvaném paradoxně Rajská zahrada. V setmělém sálku uvadalo několik pokojových rostlin. U vchodu ležel v umolousaném akváriu připitomělý had, karikující uvedené přání o šťastném vstupu. V poněkud depresivní scénérii Zoru napadlo, že si zarývá do paměti prostředí, jimiž příběh s mobilem procházel. Nyní jí třeba připadlo, že znovu cítí vodní pršky z fontány, ačkoli kolem bylo spíš nepříjemné sucho.

Pan Lubový jí nedovolil hledat, sotva ji spatřil u vstupních dveří, vyřítil se jí v ústrety a zahrnul ji představujícími slovy a velkou kyticí. Nevelký pán se za ní úplně ztrácel. Na Zoru neučinil žádný dojem. Případal jí „neurčitý“. Ani mladý, ani starý, ani odpudivý, ani přitažlivý, ani osobitý, ani běžný. Pro ni pouhý prostředník. Zora se nestačila nadechnout a už byla usazena a vyzvána k volbě obcerstvení. Ráz na ráz. Zvědavé paničky přestaly konverzovat, pozorovaly, o jaký druh setkání běží. Vědoucně po sobě pomrkávaly a občas poslaly mrk i jí. Své hodování odbyla kávou a zákuskem. Většinu času promlčela, ale i on po sdělení základních informací držel jazyk za zuby. Zora byla zklamaná.

Po prázdné půlhodince vítězoslavně vytáhla na umělé světlo mobil a přála si, aby muž přístroj nepoznal, aby zavrčel, že rozhodně nepatří jeho dceři, že jde o nějakou zlomyslnou náhodu. Opájela se různými představami a nápady, zatímco pan Lubový směřoval k cíli. Bez prohlížení schoval skříněčku do kapsy a jako by se cítil tímto gestem osvobozený, začal se jí svěřovat se vším možným. Chladnoucí láva znovu soptila.

Ospalému číšníkovi vypadl při roznášení ták, hubeňour krel a zároveň se přepjatě omlouval, všichni se polekali, nicméně nitě rozhovorů byly přetrženy.

Konec opery, pomyslela si Zora a bez přechodu se počala loučit navždy. Při tom ji napadla komická představa: chodí po ulicích a všude zakopává o ztracené věci. Nestačí se vracet. Pousmála se.

- Takhle celou záležitost nemůžeme uzavřít, – durdil se pan Lubový, – dcerunka vám bude muset sama projevit vděčnost.

Jako stále mluvil i teď poněkud pateticky a s odhodláním prosazoval svá přání, jimž bylo těžké zavzdorovat.

A tak i když Zora neměla vůbec potřebu vstoupit za práh těch lidiček, během necelého týdne se seznámila ještě s patnáctkou Jindřiškou, pojmenovanou po milovaném tatínkovi Jindrovi, jemuž se po všech stránkách podobala tak, že ji to děsilo a snažila se vymanit z této závislosti. Bránila se například kopírovat jeho gesta – čím víc o to však usilovala, tím hůř to dopadalo. Dospívala ke šklebným karikaturám. Tohle všechno ovšem pochopila Zora až později. Zpočátku se z vůle tatínka musela seznámit i dcerka s poctivou nálezkyní, vzletnými slovy jí rovněž poděkovat a projevit radost z vrácené věci, kterou prý oplakala.

Pozorná Zora však vycítila v jejím hlase spíš ironii. Kontury chvály byly hustě zabarveny. Scénka dikuvzdání se už neodehrála v anonymitě lokálu, ale přenesla

se do nevelkého bytu v sídlišti Polesí, v němž přebýval otec s dcerou. Tentokrát měla i patřičný rozmach. Při každém servírovaném chodu neopomněl pan Lubový zdůraznit, že byl připraven s láskou a o lásce mluvil také, když jí líčil svůj vztah k předmětům v obýváku. Tolik lásky, až se začala bát. Kam ji bezvýznamný mobil až dovedl! Předevčirem zjistila, že bůhvíproč sleduje lidi, kteří s mobilem manipulují. Jako třeba povídavý chodec, který dlouhou cestu od stanice autobusu až k divadlu neustále držel poslíčka u ucha a někomu sáhodlouze vyprávěl, co je na představení čeká. – Představ si, že je nakonec všechny vystřílí, – křičel. Zoru skoro vyprovokoval, aby ho následovala až do sálu. Byla přesvědčená, že ani tam neuposlechne výzvu, aby lidé vypojili mobily. Těmihle odtajněnými veřejnými hovory se otevírá zvláštní síť spojení. Dřív úplně neznámí chodci najednou vedle příjemce ještě paralelně oslovují nás a někdy se hranice pořádně otevře – jako to bylo v jejím případě. Ač Zora vůbec nechtěla, neodřekla žádnou další návštěvu u otce a dcery Lubových. Holka, proč zbytečně marníš čas, kterého se ti – jako každému – nedostává, vyčítala si... Tím, že jsi Jindřišce zachránila mobil /což vůbec nebyla tvá povinnost/ a řádně ho odevzdala, přece pro tebe vše skončilo. Důstojně skončilo. A místo toho trávíš dlouhé hodiny u lidí, po nichž ti nic není.

Dobrá. Nejstrašnější ovšem bylo, že se při těch setkáních mlátila prázdná sláma. Holčička většinou způsobně seděla a mlčela, zatímco její táta ji nepřetržitě vychvaloval. Zora se nedozvídala nic, co by ji nějak obohacovalo. Příběh s Lubovými vězel jakoby v mrtvém bodě. Přesto nedokázala rázně přerušit tuhle slepou uličku a to ji nutilo, aby se zamýšlela sama nad sebou. – Buď pozorná a obětavá k jiným lidem, – vštěpovali jí rodiče a ona jejich pravdě /stejně jako dalším/ uvěřila. Jenomže co vlastně od toho nepřitažlivého páprdy očekávala? Kam chtěla, aby se celá věc posunula? Vnesla do konverzačního šumu několik poznámek, v nichž se objevila opovrhovaná žena, která do jisté míry tuhle okliku způsobila. Povinností matky přece zůstávalo být s dcerou, i když s ní není. Pan Lubový se zatvářil jako opařený. – Nemám rád cizí arbitry, – zvedl hlas až k výkřiku, což jindy nečinil. A odběhl zase ke svým banalitám. Zoře se ovšem nepodařilo vypátrat nic podstatného ani od Jindřišky. I když o mamince nemluvila, měla ji. A při každé zvědavější poznámce si i ona navlékla masku mlčenlivosti.

Nezbude nic jiného, než nechat vyšumět celou věc do ztracena, přikázala si, a nedostavila se na další smlouvanou schůzku. Pak netrpělivě očekávala, kdy se ozve nenavštívený a vychrlí na ni spršku výčitek, připomínajících zase zvuk fontány.

V údobí tohoto vakua se jí při pravidelné procházce do blízkého lesíka přihodila další neobvyklá epizoda. Jakási rozevlátá kolařka ji předjela, ale za chvíli se vrátila a vyslovila podiv, že ji hned nepoznala. Oslovila ji správným jménem, zavzpomínala na dávno uběhlé roky, ale Zora si ji ani při sebebarvitějším líčení nevybavila. Přesto vědoucně pokyvovala, ačkoli jí bylo hořce a trpce. Přistihla se, že začíná zapomínat. Nepovzbudivé. Načež si kolařka přítelkyně postěžovala,

že ztratila mobil, proto projíždí znovu celou trasu, i když je jen nepatrná naděje, že by ho našla. – Mobily nejsou houby po dešti, – řekla se smíchem a Zora se zaradovala, že má najednou vrbu a hned ji zasvěcovala do své příhody. Překvapilo ji, jak zpětným pohledem slábne její intenzita. – Přilepili se k tobě za odměnu. Nedokážou odhadnout, kdy už vyčerpali možnosti své vděčnosti, – mudrovala nesrozumitelně také přítelkyně a Zora jí zase příslibila, že ona jí za odměnu nalezne mobil. A může se postupně stát specialistkou na podobné záležitosti. A když cyklistka odkvačila, napadlo Zoru, že mluvila hlasem matky falešnice.

Vzápětí dostala dopis. Na rozměrném papíru psal pan Lubový, že s ní nemínil hovořit prostřednictvím mobilu a neuznává žádnou z případných výmluv, proč se nedostavila, kdy měla. Ultimativně jí nadekretoval další termín návštěvy, jenomže tím ji ještě víc popudil. Nenapíše, nezavolá, nepřijde – vytvořila si postmstychtivou triádu. Dlužno říct, že Zora měla s rozpadlým manželstvím také své zkušenosti. Je to právě na den rok, co ji opustil Richard. Své rozhodnutí jí oznámil nečekaně a nevrzlivě při nedělním obědě, k němuž připravil uzeného lososa. Neuvedl ani jeden důvod, pouze se zaradoval, že rozchod nebude komplikován neexistujícími potomky. Když Zora viděla, jak labužnický mele sousta v puse, nejraději by ho proklála nožem a vidličkou. A sebe taky – jestliže nezpозorovala, že se jejich svazek hroutí, za co stojí? S Richardem se pohodlně a dobře žilo, ale dovedla si představit i existenci bez něj. Neztropila tedy žádnou scénu, pokojně dojedla a místo reakce na jeho sdělení navrhla, že sama umyje nádobí, aby ho zbavila nenáviděné práce. – Vidíš, jak by ti se mnou mohlo být dobře, – dodala sarkasticky. Rozvod pak proběhl rychle a bez provázejících nechutností a dobu, která následovala, si opuštěná žena paradoxně nemůže vynachválit. Jediné, co jí vadilo, byl pádící budík mateřství, neboť toužila po dítěti, přivedeném na svět v řádném svazku.

Zora neví proč, ale několikrát si v mobilu změnila ohlašující signál a při výběru směřovala spíše k jisté agresivitě. Kolega ze sboru jí to vytýkal a vyslovoval podiv nad tím, jak může tak harmonická bytost strpět tuhle „zvukovou střílivost“. Smála se jeho sousloví, ale neřekla mu, že jí jde o vyvolání dojmu „znepokojení“. Většinou se netrpělivě čeká na spojení – a když k němu dojde, ozve se něco jako výstřel. Ten vyvolá dojem závažnosti.

Zora cítila, že je něco ve vzduchu a rozhodně ji neutěšilo, že pan Lubový pojednou jistou dobu úplně mlčí. Zase asi klame tělem, jako to učinil již několikrát, napadlo ji, když si v klidu a s odstupem rekapitulovala jejich dosavadní setkávání. Zvláštní při nich bylo, že ačkoli padalo stovky slov, vlastně se nic nedozvíděla, prozrazující obsah chyběl...

Aby se nějak rozptýlila, koupila si nový kostýmek a hned ho začala nosit. Obal kryje obrozeného člověka, zveličovala jeho úlohu. Nadto jí připadalo, že ne zvolila správný rozměr – v touze zeštíhlet se jí špatně zapínaly knoflíky.

Napnu se – a prasknu. Budu prozrazena, mluvila si k sobě. A k strojené chůzi jí v kabele zadrnčel mobil, ale ani tentokrát nehlásil žádný související vzkaz od pronásledovatele.

Plynulost jejího života, narušená trochu paradoxy záchranné akce, se vrátila do obvyklých kolejí.

Svůj dosavadní mobil nahradila novějším typem a zbrusu novou znělkou. Rovněž se přistihla, že už bez dřívějších zábran naslouchá cizím vykřikovaným slovům do skříněk a skládá si z nich vlastní verze naznačovaných příběhů. Na tuctových ulicích se hovořilo o tolika významných a zajímavých věcech. Prolínaly se tu rodinné anabáze s pracovními kiksy, naznačované intimnosti s komentáři k probíhajícímu událostem – neznala odpovědi na vyslechnuté dotazy, život směřoval k monologům.

Bylo jí dobře u srdce z pocitu, že je členkou tohoto stádečka a neváhala se častěji vplétat svými přídatky mezi ostatní. Vzpomínala také na klasické telefonní přístroje. Ty měla obzvláště ráda její babička. Osamělá, vydržela celé hodiny čekat, až se někdo ozve, když pak postupně hluchla, bála se, že oznamovací zvuk vytouženého hovoru neuslyší.

Jak plynul čas, vypadal jí postupně z hlavy ztracený mobil, nelítostná mamina, pan Lubový i Jindřiška. Sice si chvílemi vzpomněla na celou historku, napadalo ji, jak by se mohla rozvíjet a vytvořila několik variant, odpovídajících jejímu momentálnímu stavu, ale listy zájmu spíš postupně uvadaly.

Byli jí bližší jiní lidé.

Proto je překvapená, že ji tak vzrušilo, když jednou později pan Lubový zase překřížil její cestu. Bylo to v pátek 18. března – a ona spěchala do městských lázní. Ačkoli předstíral, že ji nevnímá /nebo ji skutečně nezaznamenal/, takže ho mohla klidně a bez pozdravu minout, nedokázala to. Vybavila si ne tak dávno epizody a znovu se objevily i nesmazatelně vryté detaily. Opakoval se jí před očima dokonce i tříštivý pád číšníkova plató nebo geometrické vzorce na koberečku v občas navštěvovaném bytě. Souvislosti mezi předměty a lidmi se vyhouply nad skutečný život a snově tančily.

Z toho vyplývá, že Zora nemohla nechat toho muže a ty fragmenty projít s omezením na pouhopouhý pozdrav. A tak spolu udělali několik koleček blízkým parčíkem. Zvláštní na celé věci ovšem bylo, že během prochozené doby nepadlo ani slůvko o přes mobil nahozeném vztahu ani o jeho náhlém zakončení.

Teprve těsně před rozchodem pan Lubový řekl: „Myslela jste možná, že jste udělala Jindřišce radost s tím nalezeným mobilem. A víte, co se stalo, právě když jsem se s vámi začal sblížovat? Ztratila ho znovu. Ztratila?! Ona je zvláštní. Celá po mamince. Kterou nenávidí. A miluje. Na tom se nic nezmění.

A ještě něco. V jejím deníčku jsem si přečetl, že mobil, který jsem jí daroval s láskou, taky nenávidí. Jakápak láska! Dostala prý pouze hlídače! Který ji sleduje na každém kroku, brání v svobodném pohybu...

Vychrlil, co ho očividně tížilo a rdousilo – a jak se zjevil, tak zmizel...

A Zora si musela dát ještě jedno kolečko. Bez něj. Bez pana Lubového.

JIŘÍ FALTUS

SRÁŽKA

Srazily se mráčky.

Ale ze šlehačky

nebyl jeden, ani druhý,

tak tam jedou sněžné pluhy.

NEROZLUČNÍ KAMARÁDI

Buk a dub, dva kamarádi,

od mládí se mají rádi.

Žaludem čepici dub buku srazí,

buk zase po dubu bukvice hází.

MUŠLE

Moře šumí, bouří, hučí,

mušle se to od něj učí.

A že jí bouření nesluší,

šeptá nám raději do uší.

(Verše ze sbírky pro děti Ptačím krokem celým rokem, Alfa-Omega Dobřejovice, 2012, il, Lucie Kubínová.)

ZÁZRAKY SE (NE)DĚJÍ

LUCIE HROCHOVÁ

Ach, ten záletník vánek! Zastavil se u mě, něžně se mi opřel do větví, rozhoupal je a než odešel za jinou, stihl ze mě svléknout ještě několik narůžovělých kvítků.

Když hladil opodál stojící jabloň, pozorovala jsem ho s úsměvem, protože jsem věděla, že za chvíli se opět vrátí ke mně a bude to můj kmen a moje koruna,

kteřá bude laskána tímto neunavitelným milovníkem, který vždycy byl a je tak trochu do větru...

Pak jsem ovšem zaslechla, jak se komusi pod nohama klaní stébla trávy, a v zá-pětí jsem si uvědomila, že to jsou oni dva. Přenesla jsem na ně veškerou svou pozornost, protože jsem si byla vědoma toho, že přicházejí za mnou. To v mém stínu se rozhodli hledat útočiště a byly to moje plody, kvůli kterým se on loni v létě vyšplhal až na můj samotný vrchol, aby ona dostala to nejsladší pochutnání a nejčervenější náušnice...

„Chtěla bych, aby tohle trvalo navždycky!“ tiše řekla po chvíli, co se k sobě tiskli jako dva srostlé kmeny.

„Je to navždycky, slibuju!“

„Opravdu?“

„Opravdu!“ řekl hlasem pevným jako skála a já jsem cítila, jak se jeho rozhodnutí zakořenilo hluboko do země.

Sáhl do kapsy u kalhot a vytáhl z ní malý nožík. „Dívej se, tady a teď nám vyryji naše navždycky!“

Přiblížil se ke mně. Zahlédla jsem, jak se ostří jeho nože leskne v záři slunce a na kratičký okamžik mě objal strach.

Těsně kolem mě proletěl vánek. Jenom se o mně otřel. Bylo to, jako když on ji letmo pohladí konečky prstů po tváři.

Uvědomila jsem si, že se nemám čeho bát. Uvědomila jsem si, že to chci!

On vycítil můj souhlas a zapíchl do mě svůj nůž. Bodlo to.

A pak ryl. Hluboko, táhle a soustředěně. Bolelo to, ale příjemně. Něco se při tom se mnou dělo. Něco se měnilo.

Uvědomila jsem si to, až když svou práci dokončil. Teprve teď, se svým prvním a posledním, velkým a opravdovým tetováním, jsem skutečně dospěla.

...

Divoký vítr mě vybědl, abych si s ním na jednu píseň odlétajících vlaštovek zatančila hříšný tanec. Jeho vášni jsem nemohla odolat...

Když už k nám píseň ptáků nedoléhala, unavená jsem se zastavila a zjistila, že mám svůj pestrobarevný sestřih celý rozčuchaný...

A najednou jsem ji uviděla! Po tolika letech! Málem jsem ji nepoznala...

Tvář měla vrásčitou jako jediné zapomenuté jablko, které lidé kdoví proč nesče-sali z mé koruny. Její vlasy svou barvou připomínaly stříbřitou pavučinku, která se rozprostírala mezi několika mými větvemi. Byla to však ona. Voněla stejně. Jenom jsem nedokázala pochopit, proč je sama.

Blížila se ke mně opírajíc se o dřevěnou hůl. Její pomalá chůze byla tak zvláštní, porovná-li jsem ji s okamžikem, kdy jsem je oba viděla naposledy. Tehdy se

podzim pomalu překláněl do zimy. Přiběhli ke mně plni svěžesti a života a skočili do mého spadaneho listí jako do peřin...

Konečně stála pod mou korunou. Natáhla ke mně snědou třesoucí se ruku plnou mozolů a dotkla se... toho místa!

Najednou tu byl s ní, s námi. Na rozdíl od ní však vypadal úplně stejně jako před léty. Jednou rukou se opíral o mě a druhou poodhrnul z jejího obličejce černý šátek, který ji spadl do očí a setřel jí z tváře slanou, třpytící se mízu...

LUBOŠ ZELENÝ

NOC STARÝCH VESNIČANŮ

Sejmou z paroží věšáku čepice
potem nasáklé a navždy vlhké
Z hospody vyjdou do zimy
(na prsou štípe neprůchodnost cév)
otravně promrzlí a na kost sami...
Prokašlávají se závějami sněhu

Nahluchlí letem vloček
pod lampami

Procházejí zarytě září reflektorů
Z límců kabátů nevyhlédnou
tváře napořád do tmy ukryté
Chyceni drápkem
předchozího sporu

Jak tažní ptáci do tenátek
(svoboda křídel do sítě...)

Jejich krok se už tichu nezapírá
nadějí bliká jak vosková svíčka -
jde s nimi příslib
a s ním víra

Život jim šlape stále
a znovu po tkaničkách...

TEN DEN

JAROSLAV JONÁŠ

Ten den začínal jako každý jiný pracovní den. Snad jenom s tou výjimkou, že Václav přišel do kanceláře jako první. To nebývalo zvykem, většinou ho vítala vůně čaje linoucí se z hrníčků jeho dvou kolegyně. Ale toho dne Petra musela po ránu se synkem k lékaři a Ladka se asi někde zapomněla.

Václav usedl ke stolu. Jeho první pohled patřil kalendáři, ve kterém měl zapsány denní úkoly. Ten den to nebylo nijak mimořádné. Musí dodělat půl stránky přílohy do Práva, protože zítra je uzávěrka. A po obědě je ta výběrová komise, čert mu ji byl dlužen! Vyhybal se účasti ve výběrových komisích, jak mohl. A dlužno říci, že úspěšně. Ale tentokrát to už nebylo možné, prý se výběrové řízení týká jeho práce a spousta obvyklých členů výběrových komisí je na služební cestě a.... Václavovi prostě došly argumenty a neodolal.

Zazvonil telefon.

„Ladka, ahoj Václave, dnes přijdu trochu později. Nějakej dědek do mě z vedlejší naboural, musíme to sepsat...“

„A jsi v pořádku?“

„Ale jo, není to nic vážného, promáčknutý pravý dveře a blatník. Snad to ještě půjde opravit, to víš, je to stará šunka.“

„No, hlavně, že se nestalo nic tobě, plechy vzal čert, to se nějak udělá.“

„Ale toho běhání okolo, jako bych neměla svých starostí dost... No nic, řekni to, prosím tě Renátě, má pořád obsazeno. Ale nějak šetrně, aby ji nekleplo a nepřišli jsme o šéfků!“

„Spolehni se,“ řekl Václav a zavěsil.

Renáta seděla ve vedlejší kanceláři a švitořila do telefonu jako hejno vrabčáček. Alespoň to tak působilo. Když Václav vešel, omluvila se, že zavolá později, a položila mobil na stůl.

„Ahoj Renáto, Ladka měla nějakou nehodu a teď mi volala, že se pokouší převrátit auto ze střechy zpátky na kola, a tak přijde o něco později...“

„Ježíšmajá,“ vyjekla šéfká. „A stalo se jí něco?“

„Nic moc, má vykloubenou levou ruku a natrženou halenku... Ne, dělám si srandu, má jenom trochu nařasený plechy, je v pořádku. Akorát sepisuje protokol pro pojišťovnu.“

„Ty jsi ale vůl,“ rozhořčila se naoko Renáta. „Málem mě trefil šlak!“

„Však to znáš: Co tě nezabije, to tě posílí.“

„Hlavně nezapomeň, že máš zítra *dedlajn!*“

Všechny Václavovy kolegyně byly o generaci mladší, i šéfka. Občas si říkal, že by si asi přály mladšího kolegu, ale vycházeli spolu dobře. Jenom na ty jejich *dedlajny, badžety, suporty, autsorsy* a podobná dračí vejce, která vkládaly do líhně jazyka českého, si nemohl zvyknout. Ale v zájmu dobrých vztahů je toleroval. Odměnou mu byl hřejivý pocit, že mládne, nebo přinejmenším nestárne. Ostatně, každý je tak starý, jak se cítí, a kdybychom si odmysleli poněkud vyklenutější břicho vypěstované celodenním sezením nad počítačovou klávesnicí, určitě bychom Václavovi nehádali předdůchodový věk. Jsa Václavem, cítil se povětšinou Vaškem, a občas dokonce Vendou.

Čtyřstránková příloha do deníku Právo vycházela jednou měsíčně a Václav ji kompletně připravoval. Redigoval texty dodané z jiných odborů, další sám psal a vedl stálé rubriky. Měl na starost i přílohy do jiných periodik, a také psaní propagačních a dalších příležitostných textů. Až si kolikrát říkal, jestli státní podnik, který nic nevyrobí a neprodává, má zapotřebí věnovat tolik finančních prostředků na sebepropagaci. Na osvětu budiž, ale na propagaci? Nijak hlouběji se o to ale nezajímal, byl rád, že má zajímavou práci a doufal, že u ní těch pár let, co mu zbývá do důchodu, vydrží. Vlastně ani nevěděl, kolik podnik za ty jeho inzertní přílohy platí a snažil se informacím tohoto typu vyhnout, seč mohl...

Teď usedl před monitor a přemýšlel, jak dokončit nedodělanou stránku. Chyběl text do rubriky *Ptáte se nás...* Žádný dotaz poslední dobou nepřišel, tak se Václav rozhodl, že si nějaký vymyslí sám. Chvilí přemýšlel, a pak začal psát:

Vážení!

Protože bydlím poblíž lesa, sbírám si každý rok smrkové šišky na topení. Teď jsem zjistila, že z uskladněných šišek vypadávají semínka. Je jich docela hodně a mně je líto je vyhodit. Kam je mohu odevzdat, aby se z nich vypěstovaly nové stromečky?

A. Malá, Liberec

Tak dotaz bych měl, pomyslel si Václav. Spokojen byl i se jménem a adresou tazatelky. Malá je docela běžné příjmení a kolem stotisícového Liberce je tolik lesů, že je velmi pravděpodobné, že nějaká Anežka nebo Anna Malá v něm poblíž lesa bydlí. Ne, že by na tom nějak záleželo, ale jistota je jistota. Štouralů se najde vždycky dost a dost a bylo by zbytečné, aby někdo drobný podvůdek s neexistujícím tazatelem odhalil. Vždyť nejde o autora, ale hlavně o informaci obsaženou v odpovědi:

Vážená paní Malá!

Děkujeme Vám za snahu pomoci našim lesům, ale lesní semenářství je obor, který má vypracovanou poměrně složitou metodiku. Lesníci vybírají speciální porosty, které jsou potom pro sběr semene uznávány. V takových porostech musí být zanedbatelné procento nevhodných stromů, například náchylných k lámání vršků, shnilých nebo jinak nemocných. Musí jít zároveň o porosty s kvalitní zásobou dřevní hmoty, protože v hospodářských lesích je kvalita dřeva důležitá. Pouze v těchto uznaných porostech je možné sbírat semeno pro potřeby pěstování lesa.

Kromě kvality dřeva je také rozhodující, odkud semeno pochází. Není možné například sazeničky vypěstované z osiva pocházejícího z nížiny sázet v horách a naopak. Česká republika je rozdělena na 41 přírodních lesních oblastí a přenos semene je možný jenom v rámci těchto oblastí, případně způsobem, který je stanoven vyhláškou ministerstva zemědělství č. 82/1996 Sb. o genetické klasifikaci, obnově lesa, zalesňování a o evidenci při nakládání se semeny a sazenicemi lesních dřevin.

Vážená paní Malá, jak vidíte, je lesní semenářství, školkařství a pěstování lesních porostů docela složitou záležitostí, která je svázána celou řadou zákonných a podzákonných norem. Není možné pěstovat lesy ze semene neznámého původu, a proto semínka, která vypadala z Vámi nasbíraných šišek, můžete s klidným svědomím přihodit spolu se šiškami do kamen. Je nám líto, že musíme zklamat Vaši snahu pomoci lesníkům v jejich práci.

Redakce

Text byl sice o něco kratší, než si Václav představoval, ale nechtěl zbytečně zabíhat do přílišných podrobností. Zbylé místo vyplní nějakou ilustrační fotografií a bude to. Ještě jednou po sobě ty tři odstavce přečetl, opravil pár překlepů a stylistických neobratností a otevřel na monitoru složku s fotografiemi. V podložce *Semenářství* pak začal pátrat po vhodném obrázku...

Kolem desáté hodiny dorazila Ladka. Přijela *šalinou*.

„Ono by se s tím asi dalo jet, ale dveře nejdou zamykat, tak jsem nechala auto raději odtáhnout do servisu,“ řekla. „Proč, sakra, ten chlap nedával pozor? A víš, co je na tom nejlepší? On si zrovna jel pro nový brejle! Škoda, že si je nevyzvedl už včera, třeba by mě nepřehlídl.“

„Tak hlavně, že se ti nic nestalo,“ odpověděl Václav. „Renáta o všem ví, šetrně jsem jí to oznámil a přežila to, takže až na ty plechy je všechno OK.“

„Počkej až někdo ždunchne do tebe, uvidíš, jak je to OK... Ale jo, mohlo to dopadnout hůř, našťástí nejel moc rychle, asi si s těma starejma brejlema tolik nevěřil,“ odvětila už s úsměvem. Nastartovala počítač a dala se do pročítání došlé pošty. A že jí bylo!

Dopoledne uteklo jako voda a až na telefonát od Petry, že synek nemůže do školky a ona s ním musí zůstat pár dní doma, se nic mimořádného nestalo.

Výběrko

Pětičlenná výběrová komise se v prosklené zasedačce sešla po obědě. Všichni byli poněkud otupeni trávením svíčkové (oběd číslo 1), hovězího na houbách s rýží (oběd číslo 2) nebo žemlovky (oběd číslo 3) a vypadali, že by byli schopni podepsat i snížení vlastních platů. Slova se ujala šéfka právního oddělení:

„Vítám vás na dnešní komisi a doufám, že budeme brzy hotovi. Jde o výběr dodavatele přílohy do Zpravodaje Českých drah a je to vlastně formalita, protože už to je vydané i zaplacené, takže vlastně jenom potvrdíme současného dodavatele. Podklady máte na stole, tak si je projděte, pak podepíšeme protokol a můžeme se rozejít.“

Podklady obsahovaly rozpis nákladů placených mediální agentuře, která vydávání příloh zajišťovala. Václav do něj nahlédl a nevěřil svým očím. Co to je? Černé na bílém tam byly napsány neuvěřitelné částky! Sto dvacet tisíc za přílohu, k tomu patnáct tisíc za grafiku, deset tisíc za *layout* a navíc dvacet procent za autorská práva!

„Počkejte, počkejte, já tomu moc nerozumím,“ neudržel se Václav. „Tu přílohu dělám kompletně já. Všechny texty, obrázky, sám navrhuji grafikovi, jak má každou stránku zalomit, když to zbabrá, tak mu v rámci korektur říkám, jak to má být správně... Proč teda platíme agentuře takové nehorázné sumy? A za co jí platíme autorská práva, když autorem všech textů i fotografií jsem já?“

„No, nemá cenu se v tom příliš rýpat,“ opáčila šéfka komise. „Jak jsem řekla, už je to zaplacené a...“

„Tak moment, hned se vrátím,“ skočil jí do řeči Václav. Zmocnil se ho opravdový hněv. Vyskočil ze židle a ráznými kroky zamířil ke dveřím. Přešel chodbu a vtrhl do své kanceláře s takovou razancí, až Ladka úlekem strnula:

„Stalo se ti něco?“

Neodpověděl. Vyndal ze zásuvky psacího stolu poslední číslo přílohy pro České dráhy a vrátil se zpět do zasedačky. Panovalo tam zaražené ticho. Václav dvěma prsty uchopil čtyřstránkovou přílohu formátu A4 a mával s ní nad stolem.

„Kdybyste to měli platit ze svého, dali byste za něco takového přes sto sedmdesát tisíc? Já tu přílohu dělám tak maximálně tři dny a vy za ni chcete platit takové peníze? Copak jsme dojná kráva?“

Odpozděl mu bylo ticho. A Václav se rozhodl:

„Já ten protokol nepodepíšu! To si na svědomí nevezmu! S tím nechci mít nic společného.“

První se vzpamatovala paní Pivoňková, šéfka právního oddělení:

„Ale to přece nejde, vždyť už je to zaplacené, ten protokol se musí podepsat! Jak bychom to vysvětlili na vedení? To prostě vůbec nepřipadá v úvahu!“ Její hlas zněl rozhořčeně a začala ve tváři rudnout stejně jako Václav. Vypadalo to na slušnou přestřelku. Ale nedošlo k ní. Václav prudkým pohybem odsunul papíry a zvedl se:

„Když musí, tak musí, ale se mnou nepočítejte,“ řekl rozhodně a odkráčel ze zasedačky.

Sotva usedl v kanceláři na židli, zazvonil Ladce na stole telefon.

„Ano, už jdu,“ řekla do sluchátka a praštila s ním do vidlice.

„Co se děje? Volala Pivoňková, že mám okamžitě naklusat do zasedačky.“

Nečekala na odpověď a zaklaply za ní dveře.

Vrátila se asi za deset minut.

„Tak ti pěkně děkuju,“ pravila trochu ironicky a trochu trpce. „Jmenovali mě náhradní komise a musela jsem to podepsat já. Jsou na tebe naštvaní, i když vědí, že máš pravdu. Ale když to vedení zaplatilo? Nikdo nechce jít proti nim.“

„A ty taky ne, jak vidím,“ vyhrkl Václav a hned litoval, že se nechal unést. Zaznělo to příliš příkře. Ladka chvíli mlčela a pozorovala ho chladným pohledem.

„No, já taky ne,“ řekla potom klidným hlasem. „Dvě děti na gymplu a jsem na ně sama. Živit je, šatit... Tohle místo jsem sháněla přes rok. Je to práce, která mě baví, je slušně placená... Nejsem cvok, abych si sama pod sebou řezala větve. Jestli ty se chceš cítit jako hrdina, je to tvůj problém. Mě do toho laskavě netahej!“

Václava zamrzelo, že to Ladka pochopila takhle jednoznačně. Hlava mu vychladla a jako hrdina se rozhodně necítil. Spíš jako cvok. Navíc mu zpětně došlo, že to, co provedl, je vlastně útěk od odpovědnosti. Kdyby jednal *skutečně chlapsky*, tak by protokol podepsal a svoje výhrady by uvedl do vyjádření. Sice by to bylo prašť jako uhoď, protože protokol s jeho vyjádřením by s největší pravděpodobností byl stejně zničen, ale...

„Promiň, Ladko, tak jsem to nemyslel,“ špitl Václav po chvíli. „Víš, dotklo se mě... Prostě mi došlo to, nad čím jsem až doteď přivíral obě oči. Že moje práce..., já ji dělám rád..., že je to jenom zástěrka. Připadám si jako *kuli*, kterej dělá práci za drobný peníze, aby velký peníze mohly odtéct ze státního konta někam na konto soukromé. Já vím, věděli jsme to už dřív, víme to tady všichni, ale já jsem si pořád namlouval, že to nevím, ale jenom tuším. Že třeba zrovna ta moje práce je výjimkou z korupčního pravidla... Ty máš dvě děti na škole, já zase pět roků do důchodu. Nejhorší věk. Kdyby mě vyhodili, tak v sedmapadesáti už jinou práci asi neseženu... Proto jsem se nikdy nezajímal o finance, které od nás z marketingu

tečou do různých mediálních agentur a grafických studií, proto jsem se bránil členství ve výběrových komisích. Nechtěl jsem namísto kilogramů tušení zatížit své svědomí tunou jistoty... Až do dneška. Choval jsem se jako pštros a dnes je ten den, kdy mi vyrvali ocasní pera a ještě mě nakopali do prdele... Sto sedmdesát tisíc měsíčně, to je přes dva melouny ročně... Prostě mě to vyvedlo z míry. Vždyť já měsíc co měsíc dělám takové přílohy tři. A ta do Práva určitě stojí několikrát víc... Vyvedly mě z míry ty částky, to je několik melounů měsíčně! A jenom ode mě... Kdyby tohle věděli daňoví poplatníci, tak nás musí utlouct čepicema...“

Byl by ve svých lamentacích pokračoval, ale Ladka ho utnula:

„Víš co? Tohle jsou jenom slova. Jestli se tím chceš trápit, tak se trápiš zbytečně. Je to jednoduchý, stačí se rozhodnout: Ber, nebo nech bejt. Já jsem se rozhodla. Určitě nechci přebírat odpovědnost za všechny hříchy světa. Mám svejch starostí dost a nějaký vlastní hříšek by se určitě našel taky. A nerada bych, aby přibyl další. Do zítřka mám udělat soupis orientačních tabulí ve všech našich budovách a ještě jsem nezačala.“

„OK, nechám tě na pokoji, beztak je to jenom moje věc.“

Úleva

Za tři týdny si Václava zavolala do své kanceláře personální ředitelka přezdívaná Mamba. Vzal si s sebou zápisník a tužku, jak byl zvyklý, když si šel pro nové úkoly.

„Posadte se,“ pokynula mu Mamba, když vstoupil do její pracovny. Posadil se a zápisník s tužkou položil před sebe na stůl. Mamba učinila odmítavé gesto:

„To si můžete schovat.“

Otevřela připravené desky a vyndala z nich dva papíry. Chvíli do nich hleděla a potom suchým hlasem pravila:

„Probírali jsme na vedení nejrůznější možnosti úsporných opatření a dospěli jsme k jednomyslnému názoru, že jedním z nich bude zrušení vaší pozice na odboru marketingu. Tady jsem vám připravila výpověď.“ Přisunula k němu oba papíry.

„Váš pracovní poměr skončí uplynutím výpovědní lhůty přesně podle zákoníku práce. Dostanete od nás jako náhradu tři měsíční mzdy a do tří dnů se musíte hlásit na místně příslušném úřadu práce.“

Václav zběžně přelétl očima text výpovědi a potvrdil její převzetí. Opanovala ho zvláštní směs úlevy a smíření, až tím byl sám překvapen. Když odcházel, otočil se náhle ve dveřích, pohlédl na personální Mambu a řekl docela pevným hlasem:

„Jo... a děkuji vám!“

A myslel to upřímně, naprosto upřímně.

JAN KRATOCHVÍL

K OBLAKŮM ZAMÍŘÍM

kde snad je míra vyrovnání

Bláhová mysl
k zemi připoutaná
olověnou tíží

Zvědavost motýla
který bez obtíží
létá na rozhraní
neskutečna a času

K oblakům zamířím

Naplněn iluzemi
vstřebat do sebe tu krásu
metamorfóz tvarů
ulehnu nznak do vůně lučních květů
jen tak
bez myšlenek
blízek stříbru jarních mraků
a pro tu chvíli vzdálený
okolnímu světu

KOCOVINA

IVA TAJOVSKÁ

Jana si svléká kostýmek. Když si ho před více jak deseti lety kupovala, prodavačka tvrdila, že je nadčasový. Měl jí vydržet do důchodu. Obléká staré rifle. Seprané tričko. V kumbálu napouští vodu do kýble. Na potápějící se hadr kape saponát. Vchází na chodbu. Každou chvíli může z kterýchkoliv dveří někdo vyjít. Je pátek odpoledne. Soudci tady v tento čas už nebývají. Spíš by mohla narazit na kolegyně zapisovatelky nebo na některého z nižších soudních úředníků. Všimají si. Nesnáší jejich špatně maskovanou zvědavost. Shovívavé pohledy. Hraný takt. Nezvykla si. A nezvykne.

Dva měsíce sháněla brigádu. Pokladní v supermarketu však brali jen na směny. Nedávno se přihlásila na inzerát do konkurzu na jakéhosi blíže nespecifikovaného

prodejce. Seděla před kanceláří se třemi ženami. Byly nejmíň o třicet let mladší. Vedle ní zůstala volná židle. Později ji obsadila dívka. Její blondaté, rozverně vyčesané vlasy zářily i v šerfci se místnosti prosycené jejím parfémem. Podpatky měla vysoké tak, až deformovaly její chůzi i štíhlou postavu.

Atraktivní žena, která se představila jako asistentka pana ředitele, postupně do kanceláře uváděla čekající. Když měla Jana konečně přijít na řadu, po otevření dveří se napřímila a chtěla vstoupit. Asistentka však vyslovila jméno blondýnky. Ledabyly, beze spěchu zaklapla mobil s nedopsanou zprávou, postavila se a vyrovnala rovnováhu. Navzdory nejisté chůzi sebevědomě vstoupila dovnitř.

Jana hlučně usedla zpět. Ale vztek ji opět napřímil. Venku se smrákalo. Šla k oknu. Viděla se v něm. Nedobarvené, odrostlé vlasy. Svěšené koutky. Trpký výraz. Pokusila se utěšit, že přece nehledí do zrcadla, vidí jen zkreslený, matoucí odraz v okenním skle. Jenže ta nepřijemná maska se hýbala jako ona. Něco ji nutilo dívat se na sebe dál. „Co ještě všechno vydržím?“ napadlo ji, stiskla rty a vytrčila na sebe bradu. Temná obloha spustila déšť. Její tvář se roztránila do kapek. Pocítila úlevu. Kratičky soucit se sebou samou. Pokusila se na sebe usmát.

Z kanceláře vyšla blondýna. Za ní mladý, pečlivě udržovaný muž v obleku. Bleskově si ji prohlédl a s pokynutím odcházel.

„Paní Mlatečková,“ oslovila ji asistentka sladkým, vysoko posazením hlasem, „pan ředitel vám vzkazuje, že musel nečekaně odjet a pokud budete chtít, máte přijít zítra ve stejnou dobu.“

Nepřišla. Ponížení by poslední měsíce mohla rozhazovat plnými hrstmi. Nakonec byla ráda, že jí umožnili brigádu u soudu. Od osmi zapisovatelka, po šestnácté hodině na stejném místě uklízečka. Začínala vytírat chodbu u kanceláří soudců. Pak podél jednacích síní. Zkontrolovala prostor pod lavičkami. Jednou se jí poštěstilo najít tam pár zakutálených mincí. Koupila si za ně gothajský salám a tři rohlíky.

Úklid toalet si nechávala nakonec. Obracel se jí žaludek už jen při pomýšlení, jak do nich zase vstoupí s gumovými rukavicemi. Nenávist každým dnem, každou další informací a novým zjištěním bujela tak, až se obrátila vůči ní samé. Pociťovala škodolibost, když štítilivě držela štětku a odstraňovala cizí nečistoty. Vnímala to jako pokání. Za sebe. Za cizí. Úlitbu. Škemrání o vykoupení. Žadonění o záznak. Ale ani tahle berlička nepomáhala. Poslední měsíce se její potravou stala bezmoc. Čím více ji musela spolýkat, tím větší zášť v ní narůstala. Rozum pracoval naplno, ale proti náloži trpkosti uvnitř byl bezmocný. Snad jen pohyb a pracovní přetížení pomáhaly. Nepatrně. Ale noci a víkendy byly dlouhé.

Když všechno prasklo, zmobilizovala síly. Vykradený byt bylo to nejmenší. Nikdy toho mnoho neměla a krádež několika šperků a bankovek by ozelela. Ale popudilo ji lhostejné jednání policisty, který dával najevo, jak banální případ musí řešit. A ještě více nepořádek, který zůstal. Vyházené skříně. Vytrhané a pomačkané

papíry ze šanonů a desek. Vytahané spodní prádlo ze zásuvek. Štítily se dotknout věcí, které držel někdo cizí. Její prostor, soukromí, vlastnictví bylo pošpiněno tak, že první dny cítila nutkavou potřebu odstěhovat se.

Jenže pak se začalo plnit pořekadlo, že čert dělá na jednu hromadu. Zuzanka se několik dní neozývala a nebrala telefony. Bez ohlášení k ní nikdy nechodila, ale strach ji tam opakovaně dovedl. Od jejího zaměstnavatele se dozvěděla, že má kontrolku. Napotřetí bušila na dveře, dokud neotevřela. Zjevil se rozčuchaný, polonahý přízrak s očima utkanýma z červených žilek. Všude byl neskutečný nepořádek. Na stole spousta papírů. Zapnutý notebook. Rozházené výpisy z účtu, výzvy, trestní příkazy a několik neotevřených obálek. Bytem se šířil pach zkažených potravin. Po zemi se válela změkč útržků, prach a chumáče dlouhých vlasů. Nemluvila. Neodpovídala. Snad ani nedýchala.

Jana se začala probírat kupou papírů. Dcera neprotestovala. Posbírala roztrhané papíry ze země a pokusila se je poskládat. Ještě pár minut dokázala doufat, že je to jen nějaká hloupá hra. Zkouška. Nebo se dívá na film? Spí a její mozek se očisťuje prostřednictvím špatných snů?

Další a další otázky se kroutily, pluly prostorem a zůstávaly v něm viset. Zuzka seděla v křesle. Její bosé, promodralé nohy byly rozhozeny tak, jakoby už nepatřily živé bytosti.

„Neboj, s tím si poradíme, to zvládneme,“ pokoušela se o povzbudivý tón. Chtěla zastrčit štos papírů do kabelky, ale nevešly se tam. „Neboj, neboj, neboj...“ opakovala a strach a úzkost ji svíraly tak, že sotva dýchala.

Objala svou dceru. Nic necítila. Přitiskla ji k sobě ještě víc. Objímala loutku.

Zdravotní sestra říkala, že primář nakázal, aby jí odebrali telefon. Ale máma přinesla nový. Starý, těžký, poškrábaný. Od kolegyně, která by ho jinak vyhodila. Koupila k němu i novou sim kartu a dobila za dvě stovky. Za víc to nešlo, prý skoro celou její výplatu spotřebují splátky jejich půjček a dluhů. Nejvíc té poslední. Říkala, že jen úroky z ní bude platit až do důchodu. Pokud to z toho hajzla nedostanou. Chce se jí pořád spát, ale místo toho se musí každý den dívat na mámu a poslouchat její řeči. Pomluvy. Jsou z ní cítit saponáty. Dezinfekce. Jakoby jí tady bylo málo.

„Potřebuju dobít mobil,“ řekla, když matka přišla v neděli a ždímalá v ruce dvě koblihy z kantýny, nejlevnější pečivo, které tam mají. Vytřeštila oči. „Tak tohle je tvoje první věta!“ řekla s úsměvem. „Ale včera jsem ti přece... a mně si nezavolala, čekala jsem,“ neudržela kratičkou radost a přešla do výčitky.

Těší se, až máma odejde. Chce být sama. Ta dementní babka vedle celý den prospí. Postel v rohu s ochrannou sítí naštěstí zůstává prázdná. Potřebuje být jen

se sebou. S ním. V myšlenkách, vzpomínkách. Musí mu toho tolik říct. Napsat. Stýská se jí k nepřezítí. Určitě mu ukradli mobil, proto ho nebere a nereaguje na esemesky. Poslala mu jich nejmíň sto. Měl takový pěkný, drahý, podnikatelský. Lidi jsou dneska na sebe tak zlí. Kdyby se tak mohla dostat k notebooku. Máma jí ho zase nepřinesla. Jsou v něm od něj nepřečtené e-mailové zprávy. Spousty zpráv. Má o ni strach. Určitě. Hledá ji.

Dívá se skrz matku a hypnotizuje dveře. Objeví se tu. Každou chvíli se tu objeví!

Doktorka s miniaturním culíkem a neúčastným pohledem zavírá za Janou dveře bez kliky.

Je vysílená. Hraným optimismem. Demonstrací síly, kterou nemá. Hrou na silný charakter a schopnost poprat se se vším, co jí život předhodí. Neohlíží se. Nesnese znovu číst označení psychiatrická ambulance. Stačí jednou, každý den, když přichází za dcerou.

Zuzanka mlčí. Jen píše. Píše na vzdušné klávesnici. Desítky zpráv denně.

Mlčí, slova zůstávají uzamčená v jejím mozku. Ten vypouští jen dvě věty. Odříkává je bez intonace: „Mám sluníčkový úsměv.“ „Koupilas mi kredit.“

Neodpovídá. Třeba to nejsou otázky, a tak nemusí lhát.

„Je ti líp, Zuzanko?“ pokouší se jí obejmout a její dcera se od ní odvrací. Nejí. Nepláče. Zírá. Píše.

Stará žena v nezapnuté noční košili v posteli u okna stále spí. Torzo klecového lůžka v rohu zůstává prázdné. Je zakázané.

Rozbrečí se až před budovou. Nevzlyká, na to už nemá sílu, jen jí tečou slzy. Žádné rozestupy. Prochází kolem budovy za vrátnicí.

Ví, že tam je. Zmínil se o tom vyšetřovatel, ale vzápětí to zamlouval. Řekl, co neměl. Ale ani neudělal, co měl. Už deset měsíců se ho ptá, jak jsou daleko s vyšetřováním. Stále výmluvy. Pokaždé ještě něco chybí. Pořád se něco došetřuje. A teď, těsně před uzavřením spisu a jeho předání státní zástupkyni se mu to stalo. Zase se všechno zdrželo. Prý kdyby na něj nepodalala trestní oznámení i ona za podezření vykradení bytu kvůli škodě necelých šesti tisícovek, už to mohlo být uzavřené, způsobila jen zbytečné zdržení. Kecy neschopného vyšetřovatele, který při každém rozhovoru s ní demonstruje, jak je společensky a finančně nedocenený. Přetížený. Řešící mnohem závažnější případy.

Další dávení se bezmocností. Má příliš mnoho informací na to, aby mohla doufat, že někdy něco vrátí. Ví, že si ho někdo podal. Ti s pěťmi budou mít vždycky přednost. Slevuje. Musí. Potřebuje ho alespoň už konečně vidět na lavici obžalovaných. Usvědčeného. Odsouzeného. Zneškodněného.

Prochází vrátnicí k zastávce autobusu. Così ji nutí zastavit se. Obrátit. Připadá si jako pes, který jde po čichu.

Je tam. Z dálky vypadá jako prase při zabíjačce. Červená pokožka. Rudé oči. Hadičky propojené s roztoky na stojanech a přístroji.

Zdravotní sestra za sklem pozorní. Vstává. Narovnáva shrnutou sukni. Jde. Zrychluje. Dobíhá. Křičí. Přivolává pomoc.

Strach tlačí muže hloub do peřin.

Janiny ruce nesnesitelně svrbí, nutí ji vyrvat z ležícího těla všechno, co z něj trčí. Je rychlá. Má sílu. Za dvě, tři... možná za deset před nimi a další po nich... Křičí. Po zemi se rozpíjí kapalina. Táhne příkrývku nahoru a daří se jí zalehnout místo, kde se rýsuje obrys jeho hlavy. Tak by chtěla zůstat. Dokud bude dýchat. On. Ona. Bílé sousoší.

Ukázka z připravované novely „Odkladiště náručí“

VĚRA KOPECKÁ

POZDNÍ VEČER

Parkem se vznášela poezie
Tančila kolem nás
po špičkách
s rozevlátými vlasy
Padaly na hladinu rybníka
Našeptávala ti
že voním po hvězdách
že voním verši
Slovy ses dotýkal
dávno zmlklých strun
do nichž jen samota
své prsty noří
jak do tmy
když nocí klopýtá
Siluety stromů
ležely na dně rybníka
Polekané ticho za našimi kroky
z dálky slova
a chvíle pro dva
jak voda v poušti

SÁRA

VLADIMÍR SOKOL

„Vy si nedáte nic k jídlu?“ zeptal se policista, když dosedl vedle mne a položil talíř s kouřícím gulášem před sebe na stůl.

Zavrtěl jsem hlavou a řekl: „Jak můžete jíst? Po tom, co jsme viděli tam naproti.“ Větu jsem doprovodil kývnutím brady směrem k domu přes ulici.

„Jó mladej, tohle řemeslo dělám už tak dlouho, že pár zmasakrovaných grázlíků mi rozhodně neveme chuť k jídlu! A pak, v týhle hospodě dělají snad nejlepší guláš, jakej jsem kdy jed,“ odpověděl kriminalista a spokojeně zabořil lžičku do talíře.

Je pravda, že já, za dobu co pracuju pro tenhle bulvární plátek, jsem už taky viděl ledacos a jindy by mě párek mrtvejch feťáckejch dealerů určitě nevyvedl moc z míry, ale pohled na ty zkrvavený a vykuchaný těla mi připomněl Sáru...

=====

Poprvé jsem se s ní setkal na jedný dost divoký párty u spolužáka Miloše. To jsem byl ve druhém ročníku na žurnalistice. Milošovi rodiče na víkend kamsi odjeli a on se rozhodl, s určitým předstihem, oslavit bohatýrsky své dvacáté narozeniny.

Když jsem přišel před jejich rodinný dům, hlasitá hudba a stíny míhající se za osvětlenými okny naznačovaly, že zábava je už v plném proudu. Můj příchod doprovodil hostitel hlasitým pokřikem, ke kterému se přidalo pár lidí, z nichž jsem některé ani vůbec neznal. Miloš mi ihned vrazil do ruky plnou skleničku vína a pak mi ty rozjařence představil. Většinu jsem si stejně nezapamatoval. Jedno jméno mi však v hlavě utkvělo, protože jeho nositelka mě okamžitě zaujala. Sára.....

Nedá se říct, že by byla krásná, hezká ano, ale do klasické krásy měla přece jen daleko. Byla dost malá, drobná, i co se týče specificky ženských partií, rovné kaštanové vlasy na ramena, pár pih v pravidelném obličejí. Ale něco na ní člověka ihned zaujalo. Alespoň mne. Možná veliké hnědé oči, její měkký alt nebo způsob, jakým se pohybovala, nevím. Zkrátka něco. Nemohl jsem z ní spustit oči a ona si toho, pochopitelně, po chvilce všimla. Ženské na tohle mají asi nějaký radar. Anebo to my, mužský, umíme mizerně skrývat.

Usmála se a s nenucenou samozřejmostí se ke mně připojila. „Nechceš se projít po zahradě?“ zeptala se. Kývl jsem a nejen z toho důvodu, že s ní budu chvíli sám. Ve všech místnostech už bylo pěkně nahuleno a podle nasládlého pachu, nekouřily se tu jen obyčejné cigarety.

Představili jsme se navzájem a dozvěděl jsem se, že studuje prvním rokem pajdák, rodiče jí zahynuli před čtyřmi roky při autonehodě, do maturity žila tady

v Praze u tety, která je ale ráda, že je Sára přes týden na koleji, protože se spolu moc rády nemají a sourozence žádné nemá.

Řekl jsem jí o sobě také pár nejzákladnějších informací a pak jsme kratičkou chvíli stáli jen tak, mlčky, pod vzrostlou třešní. Oba jsme asi cítili totéž, protože ani nevím, jak to přišlo, najednou jsem jí držel v náruči a divoce jsme se líbali. Hladil jsem jí po celém tom drobném tělíčku, ale najednou se mi vysmekla a se smíchem utíkala zpět do domu.

Když jsem také vešel dovnitř, stála už v hloučku rozesmátých lidí a nechala si právě připalovat cigaretu. Kývla na mne a nabídla mi ji: „Dej si taky! Je to prima tráva, budeš se dobře bavit!“

Odpověděl jsem, že jsem nekuřák a k tomu, abych se bavil, nepotřebuju žádný povzbuzovák. Do předchvíle jsem se cítil báječně.

Sára se trochu ušklíbala, pokrčila rameny a řekla, že jí se to taky líbilo, ale večír, že je ještě mladý a kdoví, co bude do rána. Teď, že si chce užívat společnosti.

V té chvíli mi připomínala malou, rozmazlenou holčičku.

Pro změnu jsem tedy pokrčil rameny já a připojil se k hloučku kolem Miloše. Možná to rozladění mělo za následek to, že jsem si připíjel s kdekým a kdečím. Za dvě nebo tři hodinky jsem se přidal k těm několika bezvládně ležícím tělům na podlaze. Už jen jako v mlze jsem cítil na rtech polibek a slyšel sametový hlas, jak říká: „Škoda, redaktůrku! Aspoň tedy polibek na dobrou noc!“

Asi uprostřed nadávek na svou vlastní adresu jsem usnul.

Ráno jsem marně páčil ze stejně zmoženého Miloše něco bližšího o mé včerejší společnosti. Věděl ještě méně než já a navíc jen to, že ji sebou přivedla nějaká další holka, která přišla jako něčí doprovod a že Sára snad ten pajdák ani nestuduje v Praze. Nic určitého. Žádné jméno nebo příjmení.

Pak do toho přišlo zkuškové období a měl jsem jiné starosti.

Když jsem se konečně dopracoval ke konkrétnějším informacím, dozvěděl jsem se, že Sára studia zanechala, u tety nebydlí a nikdo neví, kde je.

S tím už se moc dělat nedalo, bylo mi to líto, ale život musí jít dál, že?

Dodělal jsem školu a zkoušel se někde uchytit. Měl jsem za sebou několik nedůležitých článků jako dopisovatel a malý byt v činžovním domě, po rodičích, kteří se odstěhovali na venkov užívat si důchodu a syna nechali v Praze, ať zkusí udělat díru do světa.

=====

Seděl jsem v parku na lavičce a pokoušel se stvořit něco kloudného z informací, které jsem získal o jednom podivném podnikateli ve stavebnictví. Že zaměstnává ukrajinské dělníky, to bylo jisté, ale kolik jich u něj pracuje načerno, o tom se informace dost rozcházel. Navíc v tomhle podniku byla silná migrace pracovních

sil, a to jak legálních, tak určitě i těch nelegálních. Jak to zpracovat, aby se redakce vyhnula případné žalobě, to bylo teď na mně.

Z přemýšlení mě vytrhnul hlas, který přímo hladil a probudil něco hodně zasutého v mých vzpomínkách: „Ahoj, redaktúrku! Vzpomeneš si ještě?“

Takhle mě oslovoval jen jeden člověk! Nikdy doposud a ani později mi neřekla jménem, vždycky jen „redaktúrku“ a to i tehdy, když jsem na něj teprve studoval.

„Sáro!“ vydechl jsem ještě dřív, než jsem vzhlédl. Byla to ona! Droboučká postavička, s tvářemi snad ještě pohublejšími, než jsem si pamatoval, jen ty velké oči jí v obličejí zářily, tak jako dřív.

Odložil jsem notes s poznámkami na lavičku, vstal, objal ji a políbil do vlasů. Z koutků očí jí skanuly dvě slzy, které si setřela manžetou semišového kabátku.

„Tys nezapomněl, redaktúrku?“ zašeptala. „Vždyť jsou to už nejmíň čtyři roky!“

„Jak bych mohl! Co já se tě nahledal, tehdy, po tom večírku! Ale sedni si. Povídej! Jak se máš. Kde jsi byla po celou tu dobu? Kdybys věděla, kolikrát já už si vynadal za to, že jsem se tenkrát tak ožral!“

Pomalů si sedla vedle mne, svoje prsty nechala v mé dlani a se skloněnou hlavou tiše pronesla: „Já toho nelituju míň, to mi věř! Možná mohlo všechno bejt úplně jinak!“

Moc jsem tomu nerozuměl. V té chvíli.

Až později. Pochopitelně jsme šli ke mně domů a po rychlé večeři jsme skončili ve staré manželské posteli, kterou mi tu rodiče nechali. Sára se milovala divoce a hladově, jakoby se bála, že naše objetí něco nebo někdo opět přeruší. Její hubené drobné tělíčko se zmítalo v šíleném rytmu na mně nebo pode mnou, kousala mě až bolestivě do krku a ramen a její nehty nechávaly na mých zádech určitě viditelné a dlouhé škrábance. Teprve když jsme leželi zpocení a těžce oddychující vedle sebe a já rozsvítil nečekaně noční lampičku, pochopil jsem ty věty, které pronesla v parku.

Obě paže měla v předloktí poseté nesčítnými vpichy po injekční stříkačce. Pohlédl jsem na ní a v mém pohledu, kromě otazníku, byla asi i všechna bolest a lítost, kterou jsem v tu chvíli cítil, protože se Sára rozplakala a tvář zabořila do polštáře pod sebou. Hubená ramínka se jí chvěla prudkými vzlyky a teprve za hodně dlouhou chvíli ze sebe dokázala vypravit pár slov: „Je to tak, redaktúrku! Už bez toho nemůžu bejt! Tenkrát na tom večírku, někdy k ránu, jsem si poprvé nechala píchnout herák. Pak už to šlo z kopce. Brzy jsem musela nechat školu a majetek, co mi nechala po svý smrti teta, už je taky nenávratně pryč. Jsem na konci, redaktúrku! Jen jsem ráda, že jsem tě ještě viděla!“

„Ale, Sáro! Vždyť se to dá léčit! Alespoň zkusit to můžeš!“

I přes slzy se dokázala usmát: „I to už mám za sebou! Jasně, že jsem to zkusila! Utekla jsem odtamtud ještě před koncem léčby. Kdepak, já už jsem skončila! Už bez toho nevydržím ani pár hodin! A brzy přijde doba, kdy si na svou dávku začnu

shánět peníze jen jedním způsobem. Proto jsem moc ráda, že jsem tě potkala ještě před tím. Byls asi poslední kluk, s kterým jsem já byla opravdu ráda, než se to všechno podělalo. Radši už půjdu, redaktúrku. Za chvíli si budu muset dojít pro svůj mls a nechci, abys viděl, jak na mě jde absták!“ Při posledních slovech, jakoby zacvakala zubama.

Strašně se mi chtělo něco říct, utěšit ji, ale nenacházel jsem žádný vhodný slova. Pro takovouhle chvíli asi neexistují. Jen jsem máchl rukou do prázdna.

Sára se oblékla a pak přistoupila ke mně: „Nic neříkej. Jen mě ještě naposled polib. Jako tenkrát, pamatuješ? Na dobrou noc!“

Udělal jsem to a pak za ní zaklaply dveře a já tam stál, nahý jako prst, uprostřed pokoje a brečel jak blbec nad rozbitou hračkou.

=====

Potřetí jsem Sáru viděl asi necelý rok nato. Poslala mi dopis do redakce. To už jsem pracoval na plný úvazek jako redaktor v současném plátku a zřejmě četla některé mnou podepsané články. Prosila mě, ať jí navštívím v nemocnici. Rozjel jsem se tam ještě ten samý den, co jsem si vzkaz přečetl.

Vždycky byla drobná a hubená, ale teď z ní v tom průsvitném obličejíčku zbyly jen ty velké oči a pak už jen hlas. Dekou byla přikrytá do pasu a tam, kde dříve měla drobná, ale pevná nadra, se pod tenkou nemocniční košilí nerýsovalo vůbec nic a zdálo se, že ten bílý hábit obepíná jen kosti, potažené žlutobílou kůží. I ty vlasy, jakoby ztratily svoji původní barvu.

Když mě viděla vstoupit, pokusila se o úsměv a kostnatá ručička s tenkými prstíky se natáhla ke mně. Uchopil jsem ji a poklekl u postele.

„Přece jsi přišel, redaktúrku!“ zaznělo potichu z lůžka.

„Sáro!“ bylo to jediné, na co jsem se vzmožil. Další slova mi zdusil v krku narůstající knedlík.

„Jen jsem tě chtěla ještě vidět, redaktúrku! Nevím, jak dlouho si mě tu chtějí nechat nebo jestli už napořád. Tak, jen ... pro jistotu ... kdybychom se už neviděli. A tolik bych toho ještě potřebovala udělat!“

Zvedl jsem hlavu a zadíval se do těch velkých hnědých očí. Té poslední větě jsem vůbec nerozuměl, ale ani jsem se o to nesnažil.

Jen jsem mlčky držel její ruku ve své a cítil, jak jí na zápěstí pulsuje krev ve vystouplé žíle. Zavřela oči a po chvíli jsem měl dojem že usnula. Pak se však najednou znovu tiše ozvala: „Je to tak hezké, když mě držíš za ruku. Už dlouho to nikdo neudělal. Ještě chvíli tak zůstaň a pak jdi. Přeju ti hodně štěstí, redaktúrku!“

„Sáro!“ zavzlykal jsem. Neodpověděla. Pár desítek vteřin, možná minutu, jsem tam ještě klečel, pak jsem se nahnul nad ten bledoučký obličej a políbil dívku na rty.

„Dobrou noc, Sáro!“ zašeptal jsem. Z lůžka se nic neozvalo. Až když jsem už byl u dveří, zdálo se mi, že jsem zaslechl tichý vzlyk. Ale možná se mi to opravdu jen zdálo.

=====

To bylo před několika dny. Od té doby o Sáře nic nevím. Ve spojitosti s těmi mrtvými dealery mě však napadají různé myšlenky. Zvláště se mi vybavuje jedna věta, kterou Sára v nemocnici pronesla a která mi tehdy nedávala žádný smysl. Ale ne! Zavrhuji ten nápad. Droboučká, nemocná dívka a dva mladíci v plné síle. To je nesmysl!

Ten spokojeně se krmící policista naproti mně, by tomu stejně nejspíš nevěřil. A možná je to opravdu potyčka mezi dvěma drogovými gangy. Ještě bych si uřízl pořádnou ostudu! Koho by taky zajímaly nějaký bláznivý nápady začínajícího pisálka!

Když dojedl, zapsal jsem si verzi toho zkušeného kriminalisty a tak taky v novinách druhý den vyšla.

Zeptat se do nemocnice jsem však nešel. Pro jistotu. Asi je pro mne přijatelnější věřit, že tu někde chodí hubená droboučká dívka a na nohou ji drží vytčený cíl.

Kdo ví? Včera a dnes žádný další mrtvý dealer hlášený nebyl. Uvidíme.

Jen mě mrzí, že asi není nikdo, kdo by tě políbil na dobrou noc, Sáro...

členská schůze Střediska východočeských spisovatelů dne 14. 12. 2012

ALENA KORDÍKOVÁ

VELIKONOCE

Pukají semena a klíčí zrna.
Štávnaté výhonky budoucí lodyhy zavětřily slunce.
Hlína rozněžněle otevírá klín.
Láska visí ve vzduchu jak oblak.
Snídám zpěv z hnízd, opodál chlapci splétají vrbové proutky.
Krev mladých beránek zasychá na veřejích.
Hodiny vydechly,
kohoutek kokrhá, zní klapot z Getsemane,
popadali ptáci, ohluchl smích.

Velká noc pozřela kříž.
Jen tma vytéká z přeřaté žily smrti,
která děsí už jen samu sebe...

Naději s vítěznou ratolestí
S obřimi perutěmi
Pro tebe levituji v očekávání.
A světlo Vzkříšeného osvětluje nebe.
Rudým vínem životu připíjím
odřikávajíc svou mantru radosti.

DĚLNÝ LID PROSTÝ

ANTONÍN ŠLECHTA

Vyzvánění zvonku, zastihlo pana Vohnánka u kuchyňské linky, když si v zadumané náladě chystal oběd a svačinu na zítřek, který je dnem pracovním. Pan Vohnánek ho mínil strávit v ulicích rodného města při údržbě veřejného osvětlení. Byl to jeho osud, vyměřený mu výučním listem v oboru elektrikář silnoproudář.

Vohnánek tedy rozvážně otevřel dveře bytu, aby zjistil, kdo rozezvučel zvonek. Za prahem stál elegantní muž v tmavém obleku a výrazné kravatě. V ruce třímал elegantní kuffík černé barvy. Muž sám byl prostovlasý, blondatý, dokonale oholený a navoněný.

Slušně pozdravil a hned si ponechal úvodní slovo. Vohnánek chvíli poslouchal a nedalo se říct, jestli vnímal proslov návštěvníka nebo se jen rozmýšlel, co učiní. Nakonec přestříhl slovní nit svého protějšku a navázal na ni nití svou:

„Dělný lid prostý je naučen a navyklý žít z ruky do huby a z huby na držku. Tak mi tu prosím nemávejte před očima všemi těmi přihláškami na penzijní, životní či jaké pojištění, spoření či škudlení.

Chci pro sebe jen kus žvance, skývu ke snídani s hručkou másla nebo tvarohu, suchý boty, teplo v kabátě a střechu nad hlavou. Hlavně, milej pane, když naše dítko mohou každé ráno šlapat pěkně do školy, protože, jaké sémě sejete, takové vám vzchází, to si dobře zapamatujte.

Ano, samozřejmě, pokud bych Vás mohl o něco poprosit, tak o nějakou drobnou cetku. Jednu jedinou. Takovou, kterou bych potěšil svou paní, svou choť, však i ona těšívá mne vícekrát do roka a nemluvím tu pouze o nočních radovánkách, vy mi jistě rozumíte, jste člověk vzdělaný a sečtělý, žádný ledasjaký knecht přičinlivý.

No tak dobře, ukažte svůj blanket, ať se na něj mrknu hezky z blízka. Ale safra, zde vidím černé na bílém – kolonka pro můj podpis, a to je vám sakramentská práce, pane. Vezměte si svůj blanket, ceduličku, zpátky a to hned. To víte, to tak.

Raději si s Marunou tu radost odepřeme a půjdeme dál o suché skývě a bosých nohách, než podpis svěřit vašim úředním deskám a pak strachovat se o život svůj i život našich potomků do desátého pokolení, však už moje babička mne nabádala – poslyš, Ferdo, oupis, vždycky chtějí oupis! To vždycky smrdí rohatým a peklišťem.

Naslibují hory doly, k nohám snesou zlatý motouzy, ale když tě doběhnou, Ferdo, když svou parafu venkoncem připojíš k jejich oupisu, tak ti nakonec z těch zlatejch motouzů upletou vobyčejnou konopnou smyčku, takovou co lehce klouže a pevně se kolem krku zadržává – ano, ano mladý pane, takhle mi to babička mnohokrát líčila ve vyprávění při dlouhých večerech, když dědovi lálala fusekle do hornických holínek, aby nemusel v gumákách šlapat uhelný mour na boso a já ji poslouchal na peci a měl břicho pěkně klenutý od kramfleků se soleným mlíkem a věděl jsem, že babička mi nelže, protože babička, ta to myslela dobře se mnou i s dědou. A já na babičku vždycky dal, a to vám třeba i podepíšu.

Jakýpak podpis na propisovací blanket, proč muří nohu, na bílý papír, jestli chcete ochránit mé zdraví nebo mne připravit na dny stařecké sešlosti a neduhů, tak pojdte se mnou zítra za humna pro trochu toho jitrocele, co hojí rány na těle. Nasuším na půdě natrhané listí na novinovém papíře. Do plátěného pytlíku odsypu a vyměním s vámi za jinou bylinu, třeba nějakou, co by duši potěšila, zhojila, ale jak tak na vás koukám mladíku, vy máte asi docela jiné pořízení. Bylinky zřejmě nebudou váš obor.

Já vím, stroje v kolbence se zítra třeba zastaví nebo mě cestou kolem výkladních skříní trefí šlak mezi jedním a druhým nadechnutím, dítky budu chtít popostrčit na vyšší studia za vyšší peníz, měl bych se připravit na takové rány osudu, já vím, měl bych.

Pošetřit krejcar tu, krejcar tam, přičíst tolar k tolaru. Dát hromádku mincí do čistého kapesníku, pečlivě zabalit a do hrníčku s nimi pro strejčka příhodu a zlou tetu náhodu. Opatrně obracet korunu v dlani, dvakrát, raději třikrát otočit a zvážít nežli koupím, protože co koupím tu, tam si budu muset odříci.

Ale vy si s lehkým srdcem zaokrouhlujeťe sumy nahoru a ne dolů a ke každé částce, věťel slibů. Co slib, to výjimka nebo výhraďa, všude samé ale a tak dále a pod každým ale paragraf. V tom aby se študovanej vyznal a nic nezvojtíl, nezvorál a nepokaňhal.

To pak máte těžký, pane. Podpis. Lehko se řekne. Jako lusknutí prstů. Ani mokré ruce si nestihnete otřít do zástěry a je to úředně stvrzeno na věky věků. Zpátky nic nevezmete, ani kdybyste stokrát chtěl.

Babička říkala – Ferdo, kluku, vezmu tě potěhem, až ti jelita na zádech nas-káčou, drž vartu nad slovem, co se ti dere z huby, kluku jankovitá, sic si na sebe ušiješ bičiště, co ti krok srovná do fazóny a ksicht upraví do fašírky. – a míchala voňavé kyseló s čerstvými houbami, až slina tekla pyskem dolů. A řekněte sám, co je takové slovo, proti podpisu? Nic. Úplné nic. Ještě miň nicovatější nežli prachové smítko. Ono možná trochu zaškrábe v oku, když do něho padne, ale celkem vzato, prd.

Podpis to je jiná. Na podpis guma neexistuje. Prsty si dřív vylámete v kloubech, než podpis jednou na lejtstro daný pro vždy vymažete. Ačkoliv inkoustem jakoby vlastní krví jste ho psal. Až mě zebe, jen na to pomyslím.

Jděte s pánem bohem o dům dál, k jiným dveřím, mladíku, protože u těch naších vám pšenka nepokvete. A neračte se prosím víckrát vracet. Jak jsem vám již pověďěl, z ruky do huby, z huby na držku, to my svedeme, v tom jsme kovaní, ale potáčet se za tím vaším zlatým prasetem na vysoký niti, to není nic pro našince. Tak běžte a ve zdraví zůstávejte.“

Dveře se zaklaply tichým cvaknutím zámku fab a na chodbě mrkající světlo čtyřicetiwattové žárovky vymetalo stínem kroky prodejce předplaceneho štěstí a. s. financial group.

Pan Vohnánek se vrátil ke kuchyňské lince, ukrojil čtyři krajíce z pecnu chleba a slepil osoleným máslem dva a dva proti sobě, když je předtím proložil třemi kolečky českého salámu. Zabalil je, pár po páru, do papírového ubrousku a společně vložil do igelitového pytlíku, kde již čekaly dvě očištěné mrkve s jedněmi sušenkami Be Be.

JANA WIENEROVÁ

DĚTSTVÍ

Tehdy mi všechno ještě bylo pevné
pod okny stůl
za oknem věže dvěma prsty k nebi slibovaly
a zvony k tomu doříkaly AMEN

Tak staň se! Ať je všechno pevné

Z talíře voní polívka
až k polednímu nebi
a zvony lžic žehnají rodinu
Odenkrát potud
mnoho stolů oken talířů
žádné však tak pevně
jako v dětství

OLGA NOVOTNÁ

NOČNÍ PŘEMÍTÁNÍ

Možná jsem tě uhranula
Tvůj dech kámen
na polštáři
Potichu jsem boty zula
vzpomněla
čtyřruké
čtyřnohé vyznávání
čtyř očí
studnu artézskou

Tiše na lůžko
vedle tebe uléhám
a na kameni kámen

Básničky Olga Novotná, Věra Kopecká a Jana Wienerová

- Pohanět knihu není problém, ke chvále je někdy třeba značné fantazie.
- Čtenář se zamyslel, co chtěl básník svými verši říci. Většinou nic.

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

FRANTIŠEK UHER

EPIGRAMY

SEBEKRITIKA

Někdy píši epigramy,
z pera kanou zcela samy,
na nešvary, na nevkus míří.
Leč: Líp je píše Faltus Jiří!

TELEVIZNÍ SESTRA

Nevím zdali
sestra Ládi
ráda ladí
seriály.

Máme tu
předtuchu,
neb chřadne
na duchu.

NEVINNÍ MUŽI

Na světě už to tak chodí,
že se všecka děcka rodí
Ženám. Muži nejsou na vině,
říkají to při víně.

KOALICE

Pravil děda: „Běda, běda,
křivý křivého si hledá!“

PAN UČITEL

JAN STEJSKAL

Tak jako jsou rozmanité lidské povahy, tak rozmanité jsou tváře a jednání těch, kteří byli a jsou denně vystaveni pozorování svých svěřenců ze školních škamen. Jen malému množství mužů a žen před tabulí (přesněji řečeno žen a mužů) by mohlo být vytýkáno, že by zájem o výši platu převyšoval nad úsilím o duševní

AFÉRA

Je tu čerstvá aféra:
Novinář vzal do pera
církev, snář a Homéra.
Taktěž Karla Gotta,
To však byla bota.

ŽENITBA

Chce se oženit s pannou.
Jednu už našel. Vdanou!

VETERÁNSKÉ BLUES

Říkají o mně braši:
Co tady ještě straší!

Z LÁSKY

Dal jí dárek z lásky:
Své poslední vlásky!

PSÍ DIETA

Pustila se do boje s otýlostí.
Živí se vodou a umělou kostí.

POVĚŘČIVOST

Bílé kočce přes cestu
ženou černou nevěstu.

povznesení dovádivých objektů svého působení. Rozhodně to v žádných dobách neměli lehké.

Pan učitel Jindřich přišel do Chrudimě z blízké vesnice za trest. Měl na svém kontě totiž zabít – nechal zabít na černo prase. Byl silný, vyšší postavy, s nebalými žáky se nepáral. Paní učitelka, kterou jsme často zlobili, otvírala dveře, když se z páté třídy ozýval jeho hlas. Byl to spíš řev, před nímž se chvěli hrůzou i ti nejotrlejší třídní gaunerři. „Budete-li zlobit, prodám vás právě jemu,“ říkala paní učitelka.

V příštím školním roce se tak skutečně stalo. Brzy se ukázalo, že většina z nás se pana učitele nemusí obávat. Byl to sice přísný a pořádku milovný člověk, ale brzy se z něj vyklubal takový náš táta, který se zajímal o naše klukovské problémy. Když jsme se dostali do jeho spárů, zrovna se ve škole nedostávala jedna třída, která se do naší chlapecké školy už nevešla. Pan učitel využil situace a za pomoci nás žáků rychle přestěhoval lavice do odlehlé místnosti v suterénu jiné školy, kde mohl být svým páнем a nemusel být pod stálým dohledem ředitele a úřadů.

Pokud se dnes zdůrazňuje pro zdravý život pitný režim, byl by tehdy určitě pro všechny vzorem. Měl totiž pořad žízeň. Služba ve třídě měla kromě mytí tabule ještě jednu důležitou povinnost. Vymývat půllitr a natočit do něj před vyučovací hodinou vodu. Pan učitel do něj pak vhodil šumák a zamíchal násadkou od pera. Půllitr občas vyprázdnil naráz.

Co se týká výuky, byl zastáncem názorného vyučování. Často jsme celou hodinu přírodopisu chodili kolem vystavených květin a učili se jejich názvy. To byl jeho specialita. Měl rád přírodu a byl členem (nebo snad předsedou?) okrašlovacího spolku města Chrudim. Neměl rád, když se květiny trhaly a žáci mu je nosili třeba v závěru školního roku. Květina patří do přírody, říkal. Výjimku tvořily jen luční květiny, které jsme přinášeli za účelem výuky.

„Naučím vás tolik, že se po celou dobu na měšťance nebudete muset učit“, sliboval. Co se týká rostlinek, bylo tomu opravdu tak. Názvy jako mochna husí, rdesno hadí kořen, divizna velkokvětá a mnoho jiných jsme v pozdějších letech ani neslyšeli. S přípravou v ostatních předmětech už to nebylo tak jisté.

Hlavní důraz kladl pan učitel na praktické dovednosti. Nezapomenutelné byly vycházky do přírody, mezi něž patřil občasný pobyt Na Valech za klášterní zdí, práce s mapou v terénu, zimní sáňkování na Pumberkách, ale hlavně školní výlety. Jeho žáci mohli dlouho vzpomínat na vzdálené kraje, jako bylo třeba Ústí nad Labem, na cestu lodí po Labi přes zdymadla, na Adršpašské skály, na výstup na Milešovku, na ubytování v chatrném turistickém objektu, na cestu lodí po Vltavě a krásy Prahy včetně zoologické zahrady a podobně. Byly to vždy tři dny dobrodružství a zážitků, na něž se těšili i propadlíci, kteří jinak při hodinách spali v posledních lavicích.

V tehdejších dobách vždy bývalo ve třídách několik propadlíků, kteří nezvládli učivo nižších tříd a museli proto opakovat ročník. Někdy se ozývalo zezadu třídy hlasité chrápání, když staršímu spolužákovi zmoženému nudou školní výuky klesla hlava na lavici. „Nechte ho být,“ napomínal nás učitel. „Aspoň je od něj pokoj.“

Hyperaktivní žáci to s ním neměli lehké. Ohebný proutek vždy ležel připraven na katedře, ale většinou sloužil jen jako odstrašující předmět, případně jako ukazovátka. A pokud byl užít k jinému účelu, pak jen k demonstraci spravedlnosti na provinilcově pozadí. Stalo se jednou, že proutek přistál na příslušných partiích domnělého viníka neprávem. Pak jediné slůvko učitelovy omluvy dokázalo zvýšit u jeho svěřenců více než pocit uznání a důvěry.

Pan učitel si dovedl přízeň rošťáků získat i v takových pro ně nezázivných předmětech, jako byla čeština. Pěčí o český jazyk věnoval totiž dostatek pozornosti. Jeho žáci se na školních besídkách bezpečně poznali podle přednesu básní. Pan učitel dbal velice na důraz a přízvuk ve slovech. V učebnicích jsme měli podtrhané slabiky a slova, která bylo nutno zdůraznit. Při společném nácvičku recitace to ve třídě jen dunělo. Mnozí žáci, kteří v ostatních předmětech neprospívali a jejichž chování se neprokazovalo tím nejlepším stupněm hodnocení, brzy vystihli možnost, jak vylepšit svůj prospěchový deficit. Svým přednesem na besídkách zaujali veškeré posluchačstvo. Někteří totiž dokázali dát důraz na jednotlivé slabiky tak dokonale, že ze sebe vyráželi úplné skřeky – v domnění, že jejich snaha bude náležitě oceněna.

Někdy jsme dobrovolně po vyučování přicházeli na zahradu pana učitele, kde se nám dostávalo praktické výuky v pěstování některých plodin, třeba tabáku. V otevřeném okně jeho domu jsem zahlédl i obraz Chrudimě, jejímuž okrašlování pan učitel věnoval své síly.

Když jsme odcházeli do vyššího ročníku tehdejší měšťanky, dnes bychom řekli do šesté třídy, kde se střídali různí učitelé, postrádali jsme takovouhle originální osobnost.

(Z připravované knihy Ztracený obraz)

- **Knihy některých současných předních spisovatelek připomínají dobře napsané slohové úkoly.**
- **Život literáta připomíná western. Koně nahrazuje počítač, kolt pero a plavovlasá Maud utekla s bankovním lupičem.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

LUBOMÍR HUML
JARO NA STARTU

Když vrabci poskakují po střeše
a zpod hlíny se tlačí tulipán
jaro už rozesílá milostné depeše
do všech světových stran

Stromy také každou chvíli
odstartují mízou nadržené pupence
v parku kde kosi znovu rozsadili
na lavičky první milence

RYBÁŘI

Prut sevřou do dlaní
až splávek pod hladinou zmizí
Přivykli stálému čekání
a spěch je jim cizí

Řeka jim přede u nohou
dnes stejně jako loni
Za svoji vášeň nemohou
Je silnější než oni

Když stříbrné šupiny měsíce
uvíznou v čerenu stromů
vytáhnou z vody udice
a odcházejí domů

- Celý den nic nedělal. Zítřa v tom bude pokračovat.
- Radost z dobře vykonané práce poněkud kazí její špatná kvalita.
- Aby ušetřil za vodu, ucpal v cedníku všechny otvory.

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2012

Málokdo pochybuje o tom, že pověsti a báje jsou důležitým průvodcem lidských příběhů, doprovodným prvkem národní historie. Naslouchají jim staří, mladí, děti. Na rozdíl od pohádek se obvykle váží k nějakému známému místu, jsou v ději ukotveny časem a prostorem.

Pardubice je město starobylé a letos jsme měli možnost zavzpomínat na šlechtický rod, jehož dějiny lze vystopovat už na konci dvanáctého století. Zjistíte uhádnete, o který rod se jedná. Na základě vyhlášení „Pernštejnského roku“ si téma letošních Pardubických střípků řeklo o název samo: **Na návštěvě u Pernštejnů**. Téma důstojné, záměrně cílené, do kterého se vejde pěkný kus historie jednoho váženého rodu.

Příspěvků do soutěže se sešlo poměrně dost a měly rozmanitou kvalitu. Ono se řekne historie, ale kde ji načerpat? No samozřejmě z internetu. Internet je věc potřebná, někdy však může být i zrádná. Dat zajisté autoři získali nepřeberně, ale pokud je přenesli jen na papír, nemohlo vzniknout nic jiného než přepírovaná historie se suchým výčtem údajů, z nichž jsme se pouze dozvěděli, jací to byli Pernštejnové pašáci, jak rozmnožovali své statky, jak přišli k erb, a že nakonec vymřeli po přeslici.

Popravdě řečeno, internet toho za vás příliš nevyřešil. Ale se svou troškou přispěli i tací autoři, a to bez rozdílu věku, kteří pomocí fantazie a osobní zkušenosti vytvořili dílka původní, zajímavá, originální. A nešlo v nich jen o stroje času, kouzelné knihy, tajemné dveře a sny ve snech... pomocí nichž jsme s vámi putovali do minulosti a cítili se tam jak doma. Zkrátka některým z vás se návštěva u Pernštejnů podařila. Proč? Protože jste se jí pokusili vidět vlastníma očima.

Nebylo to práce marná ani pro vás, kteří na pomyslných stupních vítězů nestanete. Člověk by měl vědět co nejmoc o krajině, kde žije, a o lidech, kteří tu pobývali před ním a obhospodařovali zem, ve které žijeme. Čím více budeme umět tvořit, tím větší bude šance jejich úsilí nadále rozvíjet.

Lubomír Macháček

NA NÁVŠTĚVĚ U PERNŠTEJNŮ

ONDŘEJ TOMŠŮ (Vítěz I. kategorie)

Dnes je 12. října roku 2012. Dnešní den dinosaurů sestavili stroj času. Stroj času je hodně velký a vypadá jako krokodýl. Váží 1 000 000 kg. V kabině stroje času

je 15 sedadel. V ocase stroje času je 12 sedadel. V tlapičkách krokodýla je vstup. V těle krokodýla jsou zásoby jídla na cestu. V zubech krokodýla jsou okýnka. Na končetinách krokodýla je aquacentrum. V nozdřích krokodýla jsou panely, které ovládají stroj času. Stroj času stojí na skále Kalifunt. Skála Kalifunt je nedaleko vesnice Tyngybyvil, kde bydlím já, kočka Micka a pes Šmudla a můj kamarád Dominik.

Kočka Micka mi dnes utekla na skálu Kalifunt a nastoupila do stroje času. Dominik šel na výlet na skálu Kalifunt. Dominik si všiml stroje času a nastoupil do něj. Hned šel do aquacentra a pěkně se tam vykoupal. Také se sklouzl na tobogánu. Pak šel k zubům a díval se ven. Dostal hlad a šel do břicha na oběd. Pak šli na oběd dinosaurů. Až se najedli, tak šli pro časovou mapu. Naplánovali si cestu do Afriky. Do sedadel si sedlo 13 dinosaurů, 1 kočka a Dominik. Tyranosaurus si sedl k řízení stroje času. Tyranosaurus Rex zmáčkl tlačítko start a ovladač stroje se zapnul. Ovladač stroje řídí ručičky, které samy mačkají panely. Ručičky zmáčkly panel s nápisem Afrika. Stroj vzlétl a brzy přistáli v Africe. Tam potkali Pernštejna jménem Vojtěch. Pernštejn Vojta se ztratil v času. Dinosaurů naložili Pernštejna Vojtu do stroje času a odletěli do doby Pernštejnů. Vojta tam potkal kamaráda Viléma a kamarádku Polyxénu. Vilém měl na sobě brnění.

Nějací Pernštejnové měli na šatech hodně šperků a dámy měly šaty a závoje. Dominik měl na sobě tričko s krokodýlem, kalhoty se žralokem, boty s mečounem a trenky s papouškem. Dominik se divil, kde to je.

Dinosaurů mu řekli: „V Pardubicích, v době Pernštejnů, kámo!“

Dominik se ptal „Jaký den?“ Dinosaurů odpověděli: „V úterý 22. Května 1500.“ Vojta koukal jak to tu vypadá. Než se ztratil v Africe, tak bydlel v Pardubicích a bylo to malé městečko. Teď se tu stavěly krásné domy. Taky tu byl vodní hrad a teď tu staví zámek. Dominikovi se líbila vysoká stavba. Pan stavař mu řekl, že je tu Pražská brána a měří 60 m. Na jednom z těch hezkých domů byl erb s hlavou zubra.

Dominikovi se erb moc líbil. Kočku Micku napadlo, že se vrátí do doby, kdy Vojtěch lovil zubra. Kočka, dinosaurů, Dominik a Vilém nastoupili do stroje času. Dinosaurů si sedl k řízení a na ovladači zmáčkl tlačítko start. Ručičky stroje zmáčkly tlačítko s nápisem lovení zubra. Letěli a přistáli za chaloupkou uhlíře Vojtěcha. Vystoupili a schovali se za strom. Kočka se za strom neschovala a vylezla do koruny stromu. K chaloupce se najednou přiblížil zubr. Vlétl do chaloupky. Na stolečku byl chleba a ten zubr ho začal papkat. Najednou se z práce vrátil Vojtěch a viděl, jak zubr žere jeho chleba. Rozzlobil se. Odmotal si z bot provaz lýko a přivázal ho zubrovi do nozder a pak ho odtáhl na hrad. Na hradě mu usekl hlavu. To se líbilo panovníkovi a řekl, že ty lesy, kde pracuje, budou jenom jeho. Taky mu dal vlastní znak. Na tom znaku je zubr s černou hlavou, v nozdřích má zlatou obruč a znak je celý zlatý. Všichni byli již unavení a nastoupili zpátky do

stroje času. Tyranosaurus zmáčkl tlačítko start. Ručičky zmáčkli tlačítko skála Kalifunt. Doletěli na skálu Kalifunt. Kočka tam na skálu napsala příběhu je konec.

Z NEDVĚDICKÝCH NOVINEK 16. 4. 2005

PETR VESELKA (Vítěz II. kategorie)

Jak to bylo se zubrem v erbu rodu Pernštejnů?

Při likvidaci požáru na hradě Pernštejn byla v troskách nalezena zachovalá listina. Historici se domnívají, že jde o záznam z kroniky nebo deníku rodu Pernštejnů, který podrobně popisuje původ zubra v erbu rodu. Nalezený text dokresluje známou pověst z roku 1539 o Vaňku Vanhovi, ale v něčem se jí nepodobá. Pro milovníky hradu zveřejňujeme příběh o Vaňku Vanhovi z uhlířské osady Ujčov:

den čtyřicátý r. 564

Tuhle dávám koňům vodu, když tu se z hradu Zubštejna ozývá: „Lidé, slyšte, slyšte! Milý náš pán markrabě Jošt Vilibald Brandenburg hlásí, že bohatě odmění toho, kdo mu přinese netvora, který škodí lidem, a dokonce jednoho člověka už zabil. Budiž konec tohoto hlásání!“ Inu Zubštejn není zase tak daleko, nu možná budu mít štěstí a zbohatnu, pomyslel jsem si. V noci mě přepadá sen.

Utíkám lesem, za mnou se plíží obrovský netvor. Ale to přece nejsem já. Mám na sobě brnění ze zlata, držím kopí, u pasu visí meč, na zádech vak se třemi šípy. Zastavuji se. Vyčkávám. Nic. Zprava se ozývá krupnutí větvičky. Posílám šíp tím směrem. Nic. Zleva po mne vyskočilo zvíře velké jako býk. Vysílám šíp. Minul jsem. Vysílám druhý, pečlivěji. Znovu mimo. Skáče mi to po kopí. Rázem ho zláme. Zbývá mi meč. „Ááááááááá!!!“ probouzím se s křikem.

den čtyřicátý první r. 564

Rozhodnu se jít na hrad Zubštejn, osedlám si koně Šedíka. Když dojždím před bránu, zrovna se otevře, vcházím dovnitř a potkávám hlásného: „Pane, kam jedete,“ optal jsem se. „Hlásat, synu, hlásat!“ „Pane, kolikátou oběť si netvor vyžádal?“ „Druhou“. Optal jsem se ho, jestli by mně neukázal tu první oběť. Byl to muž z královské družiny. Zbraně a oblečení odpovídalo tomu, co měl já na sobě ve snu. Tentokrát jdu spát v desátou hodinu večerní, hloubám nad tím, co se stalo a co jsem viděl. Usínám znaven.

Tentokrát se ocitám u vchodu do Zubštejna. Tentokrát ani nejsem muž z královské družiny, jsem na čtyřech nohách jako pes. V tuto chvíli už vím, co jsem. NETVOR. Chvilí přecházím před branami. Za mnou se ozývá zvuk kopyt. Uhýbám na stranu do stínu. Když kolem přejíždí družina, neváhám a skáču za nimi. Když se ocitám uvnitř hradu na nádvoří, chytám pach kořisti. Jdu

**nahoru do největší věže. Pardon, nejdu, šplhám. Jsem rychlý jako stín. Do-
stávám se k oknu. Vidím strážce, jak něco hlídají. Jeden spí. Druhý je vzhůru
a hlídá. Skáču po něm. Jako bych se změnil doopravdy. Ocitám se v těle toho
druhého strážného. Ten druhý mne vidí, jako bych spal a probouzel se. Kývne
a spí. V tu chvíli vytahuji jeho meč.**

Probouzím se.

den čtyřicátý druhý r. 564

Vyrazím na hrad. Ptám se, kde našli druhou oběť. Prý to byl strážný a našli
ho ve věži. Jedu domů a chystám se na večer. Musím ho najít nebo to neskončí.
Meč jsem nedržel půl roku. Z luku střelím pořad, když lovím. Oštěp a kopí to mi
dělá starosti. Ale do večera to umím celkem dobře. Osedlám si koně. Vyrážím.
Tento pocit jsem už měl. Ve snu. Nejtěžší bude ho najít. Pátral jsem až do večera
a prohledal celý les. Nic. Usínám s otázkou: „Kde se skrývá? Je přece tak velký.“

**Kopu. Nic. Kopu. Nic. A najednou schod. Kopu dál. Další. Další. Nakonec
je tam asi pět křivých schodů. Jdu dolů. Je tam chodba. Jdu. Pak rozcestí. Do-
leva? Doprava? Rovně? Jdu rovně. Doleva. Rovně. Rozcestí. Doleva. Bloudím.
Několikrát obcházím ta samá místa. Jsem snad v bludišti? Značím si cestu
kameny. Nacházím se uprostřed kruhu, z něhož vedou ze všech stran chod-
by. Okolo mne jsou kosti a mrtvá zvířata. Předě mnou jsou schody dolů. Jdu
po nich. Když jdu, chodba dolů se zužuje. Naštěstí je ještě dost široká, abych se
jí protáhl. Přicházím do místnosti ve tvaru čtverce. V pravém rohu spí nějaké
zvíře. Hádám, že je to ten, koho hledám. Netvor. Kokrhá kohout, vstávám.**

den čtyřicátý třetí r. 564

Zase sen. Už vím, proč přicházejí. Vypravím se do lesa, беру si chleba a vodu
na několik dní. Po několikahodinovém pátrání, jsem na místě. Vše se děje jako
ve snu. A už se k němu plížím. Tady sen končí. Teď už je to jenom na mně. Vy-
tahuji kroužek, ten, který provlékají na farmách dobytku nozdrami. Plížím se.
Opatrně našlapuji. Kolem jsou rozházeny větve a kosti. Natahuji ruku. Chci to
udělat. Našlapuji. Větev. Křup. Netvor otevírá oči. Ajaj. Vzpřímí se do plné výšky.
Je vysoký jako nejvyšší strom. Hlavou připomíná býka. Má kopyta. Strakaté tělo.
Tmavě zelené oči jako člověk. Ostré obnažené tesáky. Nehýbu se. Vrchl. Utíkám.
Vrhá se po mne s bučením či štěkotem, něco mezi tím. Uhýbám. Protahuji se
úzkou chodbou. Setřásám ho. Jsem nahoře. Rozmýšlím se. Mám to. Netvor je už
blízko. Schovávám se v nedalekém křoví. Tasím meč. Netvor nastraží všechny
smysly. Přípravuji se na souboj. Netvor se dívá mým směrem. Ví to, že jsem tady.
Cítí mě. Útočím na něj. Útočí na mne. Napřahuji se. Skáče. Dávám mu ránu do
nohy. Praští mě do ramene. Kňučíme bolestí. Útok. Vztek v nás řve. Minu. Dává
mi do hrudi. Lapám po dechu. Uhýbám. Schytá ránu do zad. Spadne. Kopu mu do

žeber. Zvedá se. Ustupuji. Házím po něm opačnou stranou kopí, kameny, hlinou, větve. Jak ho porazit? To nemá konce? Už mám jen bochník chleba. Uvědomuji si, že jsem celý den nejedl. A co on? Nejsme na tom stejně? Nabízím mu chléb. Vrhá se po něm a mě si nevšímá. Teď mám šanci. Rychle mu provlékám kroužek nozdrami. Z rozzuřeného netvora se stává beránek. Vleču ho na hrad Zubštejn.

„Inu byl to statečný čin, synu,“ prohlásil markrabě, když jsem před něj předstoupil a vypověděl mu příběh. „Za svůj čin dostaneš tři věci, velké bohatství, království a spokojený život, slibuji.“

den třicátý r. 574

Stavím hrad Pernštejn na vrchu Bezví. Brzy se ožením a založím rod a pojmenuji ho ROD ZUBRŘÍ HLAVY, abych nikdy nezapomněl na souboj s netvorem z lesa kolem hradu Zubštejn. Erb bude zdobit zubří hlava s houžví v nozdřích.

POSLEDNÍ LET

KATEŘINA STODOLOVÁ (Vítězka III. kategorie)

Obloha se začala vyjasňovat, byla skoro bez mráčku. Chtěl jsem slyšet švitoření vrabců, ale přes hluk motorů nebylo nic slyšet. Všude se linula vůně petroleje, benzínu a oleje. Vůně, které mě vždy tak přitahovaly. Kouřil jsem cigaretu a snažil se na sebe nalákat trochu slunečních paprsků, ale i ty dnes nebyly na mé straně. Nic nebylo tam, kde má být. No nic, je čas se do toho položit, protože už jsem skoro na konci a tentokrát to vyjde. „Evžene! Už máš součástky pro tu novou hřídlel?“ Poslední dobou jsem nebyl dobrý v ničem jiném, než v rozkazování. „Snažil jsem se je sehnat, ale za tak krátkou dobu to prostě nejde. Odpoledne by to sem měli kluci z železárny dovízt.“ Přestal jsem přemýšlet a konečně začal činit. Zvedl se z trávy a pohlédl na ten překrásný hangár. Jeho krása nespočívala v množství všude rozházených, nepotřebných a rezavých železných součástek. Ale v tom, že byl můj, postavil jsem ho svými rukama. Všechno v něm byla moje práce. Hodiny a hodiny černých rukou, nekonečné dřiny a pařícího slunce. Hned jak jsem uviděl svůj stroj, v téměř hotové podobě, štěstí se mi vlilo do žil. Zítra to vyjde, zítra vzlétnu! „Evžene, dneska máš padla, zítra hodlám tuhle mašinu dostat do vzduchu, ať se ti to líbí nebo ne.“ „Jak chceš, Honzo, stejně jsem vždycky hrál druhý housle.“ Upřímně, téhle věty jsem se už dlouho obával. „Už za mlada se mi zdálo, že to s tebou jednou skončí špatně. Tohle zejtra nemůže vzlítnout, a když to dostaneš do vzduchu, tak víš, co se stane. Sebevražednej let. Vždycky jsem dělal všechno pro tvoji bezpečnost, naši bezpečnost, a ty to moc dobře víš. Je sebevražda vážně to, co chceš udělat jako poslední? Ne, protože ty chceš vidět Blériota ve vzduchu, oba dva to chcem. Ale dělej, jak myslíš.“ Mezi mnou a Evženem to pěkně docela dlouho

vře, stres z toho, že nestihneme vzlétnout včas, nám moc nepřidal. Naštvaně odhodil rukavice mezi změř matek a šroubováků a odešel. Později jsem toho litoval. Na letadle jsem dělal celou noc, potřeboval jsem dodělat už jenom poslední věci. Přidělat sedačku, vyměnit olej a kola. Ovšem tím závažným problémem, kvůli kterému se Evžen tak naštvál, bylo to, že motor se nechoval tak, jak by měl. Někdy se sám vypnul, někdy začal vydávat podivné zvuky. Vyměnili jsme chladič, těsnění všude, kde to šlo, dokonce jsme si začali míchat vlastní olej. Nic nepomohlo. Ale varianta začít od znova, nebyla absolutně přijatelná. Lidé už ztratili víru v to, že vzletíme, že se to podaří a tak nás zavrhli. Jediní lidé, kdo v nás věří, jsou kluci z železárny. Ale já nikdy víru neztratím, i kdyby to bylo to poslední, co by mi zbylo. Kolem třetí ráno jsem to konečně dodělal. Potom jsem vyčerpáním usnul. Probudilo mě až klapání kapek na střechu hangáru. To mi dalo novou energii do života. Jsem přece v mém hangáru, po mé levici je moje letadlo a dnes se skutečně můj let, můj památný a nezapomenutelný let. Několik minut jsem se bezmyšlenkovitě díval do deště a obdivoval jeho volnost. Za chvíli už nebudu, protože získám to, co se ještě nikomu tady nepovedlo. Poprvé se podívám a poletím nad zemí jako pták, jako svobodný všemocný pták, který může jít kamkoliv a dělat co se mu zachce. Časy se horší, musím přinést lidem naději. Začalo mi kručet v žaludku, a ať se v hangáru dalo najít všelicos, poživatelné jídlo ne. Občas bych tu asi měl uklidit. Měl jsem naplánováno odletět po poledni. Déšť pomalu ustával, začínal jsem být nervózní. Víra mě poháněla kupředu, ale v hlavě mi pořád ležela otázka, co bude pohánět letadlo. Hodina s hodinou se sešla a já přemýšlel, jestli nenapsat něco na rozloučenou. Přese všechno jsem doufal, že se Evžen ukáže. Čekání nebralo konce a počasí mi tentokrát začalo přát. Když se slunce blížilo zenitu, začal jsem se oblékat. Nebyl jsem si jist, jak vysoko poletím, raději jsem si oblékl něco teplejšího. Poté mi ale došlo, že letadlo je v hangáru, což pro jednoho člověka znamenalo alespoň hodinu navíc. Slíbil jsem si, že nebudu ničeho litovat, Evžen nebude do konce života moje pravá ruka. Dal jsem se do práce a za pár desítek minut už letadlo bylo venku. V dále jsem viděl Pardubice, mé milované město. Rozloučil jsem se s veskerou svojí prací – s hangárem, s ručně vyrobenými součástkami. „Teď je tohle všechno možná bezcenné, ale až vzlétnu a úspěšně přistanu, pak budete, moje děti, mít cenu zlata. Všichni budeme národem milování.“ Nasadil jsem si přilbu a šel k letadlu. Ocelové pláty na povrchu letadla se dnes leskly jako nikdy. Všechna nervozita opadla. Nastoupil jsem do letadla, sednul si do kožené sedačky. Nasadil si brýle a ještě je přešetřil. Pomodlil jsem se, a to bylo to poslední, co jsem před vzletem udělal. Bylo to jako bych seděl v letadle poprvé, cítil jsem, jak se v motoru zažehnula jiskra, a motor začal vrčet. Pak už jsme jenom letěli. On a já. Blériot a já. Pociťil jsem tu svobodu a štěstí. Já opravdu letím. Do nekonečného centra dění. Do vesmíru. Připadalo mi to už jenom jako malý krůček a spatřil bych ostatní planety, jak se líně otáčejí po svých osách. Poté jsem se kochal

tou překrásnou krajinou pode mnou. Toužil jsem po tom, aby každý na zemi viděl to, co je vidět odsud. Aby to Evžen viděl... však uvidí. Konečně mám všechno, po čem jsem kdy toužil, i přesto jsem nebyl šťastný. Teprve asi po hodině jsem začal přemýšlet, kde přistanu. Neměl jsem to naplánováno. Teď to ale nevypadalo jako nejlepší chvíle na kávu. Vítr mi začal šlehat po tváři, dělalo mi problém udržet výšku. Řítil jsem se do mraku. Tohle byl můj nejhorší sen, vlastně jsem si to ani takhle nepředstavoval. Možná se všichni lidé na zemi chtěli dotknout oblohy, ale když na to přijde, změníte názor. Byl to tak zvláštní pocit, snad jako když se vás ledovou rukou dotkne smrt. Poprvé za celý čas letu jsem dostal strach. Zpanikařil jsem, ale neměl jsem ponětí, kde se nacházím. Rozhlížel jsem se zmateně kolem sebe, doufajíc, že zahlédnu jinou barvu než bílou. Bílá mi nikdy nevadila, ale teď mi přímo naháněla strach. Nejen že jsem nic neviděl, ale teď jsem i začal kašlat a dusit se. Všiml jsem si, že z motoru začal stoupat temný kouř. Zahledl jsem se do něj a víčka mi bezmocně padala. Ještě několik sekund jsem vnímal pokojné vrčení motoru. Letadlo si našlo vlastní cestu a já upadl do bezvědomí. Hlavou mi nebyla schopna probíhat jediná myšlenka. Nic jsem neviděl, necítil, neslyšel. Nemohl jsem nic dělat. Jediné co jsem měl, byl čas. Obrovské množství času proměněné v nekonečné čekání. Poprvé v životě mi čas nešlapal na paty, protože jsem na paty já šlapal jemu. Předháněl jsem se s ním, pak jsem se obrátil a utekl mu. Když jsem se ohlédl, nebyl tam. Teprve tehdy mi došlo, že jsem ztracený. Zůstal jsem stát na místě a černočerná tma se po mně pomalu sápara. Uklidňující přítomnost času překrýval nikdy nekončící prostor. Já pochopil, že jsem utekl něčemu, čemu se utéct nedá a když se člověku povede nemožné, je něco špatně. Nebylo pro mě záchrany. Jediné co mě uspokojovalo, bylo to, že jsem skončil tam, kde jsem to miloval. V mém letadle, ve vzduchu, v Čechách. Nemohl jsem dostat klidu. Pro vazy mi svázaly nohy a já byl jinde. Přemístil se. Z temna do dalšího temna. Do té doby než se mi otevřely oči. Pomalu jsem začínal vidět, ale jinak než normálně. Nemohl jsem rozeznat barvy. Stál jsem na nějakém nerovném povrchu, věci okolo mě byly rozházené. Něco tu nepříjemně křičelo. Snažil jsem si zacpat uši, ale ruce nebyly takové jako dříve, nic z toho nebylo. Ptal jsem se, zda to ještě vůbec jsem já. Na obě dvě otázky jsem záhy dostal odpověď. Kolem mě totiž někdo prošel. Nebyl to jen tak někdo, byl veliký. Nedostal jsem strach, jen mě zavalil obrovský pocit údivu a překvapení. Nejen z toho obra, ale i z věci kolem mě. Nejvíce jsem byl ovšem překvapen sám ze sebe. Moje ruce i nohy vypadaly stejně, ale něco bylo jinak. Došlo mi, že ta postava, která prošla, byla vzhůru nohama. Všechno bylo takové. Okolo mě byly věci stejné velikosti jako já, ale o pár metrů dál už byly obří. Pak jsem zjistil, že stojím na střeše domečku pro panenky. Někdo okolo mě proběhl, všechno zadunělo, měl jsem problém udržet rovnováhu. Popošel jsem na kraj střechy, sundal si letecké brýle z očí a koukal jsem se za tím člověkem, i přes tu velikost jsem poznal, že to je dítě. Malá holčička. Tmavovlasá se dvěma copy svá-

zanými tenkou mašlí. Vlála za ní její bílá noční košile a po cestě ztratila jednu bačkoru. Za ní se rozběhli nějací lidé, matně jsem zaslechl, že na ni volají Polyxeno. „Jaképak to jméno,“ řekl jsem si. Začal jsem si klást otázku: „Kde to vlastně jsem?“ Nábytek rozhodně nevypadal jako ze začátku dvacátého století. Strop byl krásně zdobený obrazy světců, na stěně visel gobelín. Všiml jsem si, že stejný nábytek, který je v místnosti, je i v domečku. Byl téměř identický jen několikrát zmenšený. Hlasy lidí se rozléhaly po celém domě. Ženské, mužské, dětský smích. Připadal jsem si jako v nějakém obrovském trychtýři, kde se všechny zvuky dostávají ke mně. Mezitím holčička opět proběhla kolem domečku, vrátila se a rozhlížela se z okna. Očividně ztratila i druhou botu. Já stále stál na vnitřní straně střechy a pozoroval svět obráceně a černobíle. Nevypadalo to na to, že zase uvidím barevně. Ustrašeně jsem pozoroval malou holčičku u okna, hlasitě oddechovala a nervózně poklepávala prsty na okenici. Za okny jsem viděl stromy a v dáli pár hor. Holčička se otočila a pohlédla na svůj malý domeček. Uvědomil jsem si, že bych se měl schovat. Na to však bylo pozdě, protože holčička se ke mně rozběhla a vzala mě do ruky. Hlasitě při tom pištěla, tak moc, až mi zalehly uši. Přestal jsem se hýbat a modlil se, aby mě dala zase zpátky a já mohl přemýšlet, jak se odsud dostat. Začala bláznivě skákat a se mnou v ruce se rozběhla po spoustě místností, až se prudce zastavila. Naskočila mi husí kůže, ale snažil jsem se neotáčet hlavou. Uši už pomalu zase začaly slyšet, ale ne tak dobře jako předtím. Byla tam nějaká žena. Dívka, která mě držela, Polyxena, najednou přestala skákat, a tak jsem se zaposlouchal do rozhovoru: „Všechny hračky přece nesmí opustit vaši komnatu! Doneste tu panenku zpátky!“ matka byla našťvaná. „Ale tahle tam přece nebyla. Díky že jste mi koupila novou, matko.“ Polyxena se nenechala odbýt, ale po několika dalších větách se přesunula zpět do svého pokoje a odhodila mě k domečku. Chtěl jsem se postavit, ale pořád na mě koukala a po tom pádu mě všechno hrozně bolelo. Zahledl jsem se na strop a prohlížel si obraz. Uprostřed seděla Madona s děťátkem a okolo ní několik světců, kteří dítěti zpívali ukolébavku. Všichni byli stvořeni jemnou rukou malíře. Z pachu barvy, která byla cítit po celé místnosti, jsem poznal, že tu nebude dlouho. Zahlédl jsem tam i mraky, které mi připomněly, že jsem tam před chvílí byl. Jak dlouhá ta chvíle jen je. Litoval jsem, že nemůžu vidět obraz barevně. Ale pak jsem si pomyslel, že jsem snad úplně slepý, protože nad mraky něco bylo. Pták s obrovskými křídly. Vždyť vypadá přece skoro stejně jako moje letadlo. Dlouhou dobu jsem si ho prohlížel, když jsem ve vzduchu přestal cítit pach barvy. Taktéž i moje ruce nepáchly po benzínu. Polyxena mě vzala do rukou a začala se podezřele smát. Zprvu jsem si to nechal líbit, ale pak jsem zjistil, že se jí moje letecké oblečení znelíbilo. Snažila se mě převléknout do šatů, načež jsem ji kousnul. To jsem ovšem neměl dělat, protože mě okamžitě pustila na zem. Dnes jsem z letadla nespadol jen jednou. Další tvrdý pád, po kterém jsem začal vidět dvojité. Polyxena se na mě upřeně podívala a pak zase utekla pryč. Neměl jsem

odvahu na to se pokusit postavit, protože jsem neměl cit v nohou. Neměl jsem nejmenší potuchy, kde vlastně jsem nebo co budu dělat. V těchto koncích už jsem nechtěl počítat věci, které nemám či mám, ale spíše ty, které jsem si doopravdy zasloužil. Jediné ty mi vydržely až sem. Nejsou to věci hmotné, ty se obrátí v prach, ale moje myšlenky, které někdo najde zřícené na poli, opraví je a ony dostojí skutečnosti. Budou dělat to, k čemu jsou určeny. Přepřavovat lidi, dělat jim radost a hlavně je ohromovat. Jediné, co mi doopravdy zbylo, je naděje. Naděje na to, že moje představy se uskuteční, ať už to bude Evžen nebo kdokoliv jiný, jehož bude pohánět víra a ne chamtivost a touha po slávě. To je totiž to nejdůležitější, na co jsem ve svém životě tak hrdý. Že i přes veškerý nátlak společnosti jsem byl nadále věřící muž, plný naděje a snů. Odmítal jsem všechny peníze, protože bych to už nebyl já. Člověk, který se vždycky chtěl odrazit od země a dotknout se svých snů hluboko v oblacích. Já se nedotkl jich, nýbrž ony mne. Vzaly si každou část mého těla. Už ji nevrátily. Obvykle mi nedocházely nápady, ale teď se cítím bezmocný. Nemůžu utéct, končetiny mi slábnou, mysl se zahaluje. Připadalo mi to, jako kdybych se měl každou chvíli změnit v tu pravou panenku z domečku. Teď teprve jsem otočil hlavou a jednu z nich zahlédl, byla hadrová, baculatá. Jako kdyby na tom teď záleželo. Ten dětský smích se zase blížil jako tlaková vlna. Kdo si myslí, že je, že tu takhle pobíhá po domu bez ladu a skladu. I když tohle nebyl dům, ale přímo hrad. Stříbrné skleničky a talíře se leskly v záři slunce a Polyxena se ke mně nebezpečně přibližovala. Už jsem zavíral oči, protože mě málem zašlápla. Za ní vyšla nějaká dáma, asi její matka. Zaslechl jsem pouze útržky rozhovoru: „Polyxeno, pro dnešek už to snad stačilo. Vždyť přece víte, že váš otec Vratislav má dnes důležitou schůzi o rozdělení pozemků v panství.“ „Chtěla jsem ho odvést do mého pokoje, abychom si mohli společně hrát s mojí novou panenkou,“ Polyxena se chystala něco dořiči, ale v tom okamžiku ji její matka Marie Manrique dala facku a rychle odešla pryč. Tato situace mě docela překvapila, co je tohle vůbec za století? O pár sekund později mě Polyxena vzala do ruky, sedla si do křesla potaženého kašmírem a začala mě hladit po vlasech. V jejím obličejí jsem uviděl známky pláče, za chvíli ji po tváři začaly stékat slzy. Poté mi začala vyprávět svůj příběh. „Kdybys jen věděl, jak těžké je tu žít. Všechno se musí dělat tak, jak matka řekne. K tomu mít dalších devět sourozenců. Cítím se tak odstrčená a chci, aby si mě konečně někdo všiml. Otec se pořád stará jen o ty svoje schůze a matka zase jen o společenskou reprezentaci. Chtějí, abychom se pořád učili a byli slušně vychovaní. To není vůbec žádná svoboda. Chtěla jsem si namalovat na zeď svůj obrázek, ale dřív než jsem si sehnala barvy, tak tam pověsili tamtu hrůzu, která mě děsí,“ otočila mě tváří k obrazu. Byl na něm nějaký starý pán se hrozně dlouhýmnosem. „Jak někdo může mít takový nos? Otec mi pořád cituje „To je Ferdinand I. Habsburský, náš veliký panovník!“ Nezajímá mě, kdo to je, chci, aby to byl můj pokoj, ale pořád mi sem dávají nějaké nové obrazy s ještě ošklivějšími a ošklivějšími lidmi. Chtěla bych tu

barvy ne nějaký starý šedivý gobelín na zdi. Proč mi můj otec nemůže vyřezat postel tak, jak to dělají ostatní otcové pro své děti. Hned by se v ní pak lépe spalo,“ její hlas mě pomalu uspával, až jsem zavřel oči. „Všude v naší zemi probíhají války a můj otec to musí řešit. Není s ním vůbec legrace. Asi před dvěma lety jsme se spolu byli projít v parku. Tenkrát jsem měla o sourozence méně. Vidávám ho tak čtyřikrát týdně, většinou se potkáme na chodbě. Dokonce ani na obědě a při večerech se nesetkáváme. Musíme jíst odděleně. Děti a dospělí. Kež bych taky byla panenka jako ty a nemusela se o nic starat. Jen si tam tak posedávat a čekat až mě někdo vezme do ruky. A hele podívej se, jaký to mám pěkný domeček,“ nechtělo se mi otevírat oči. „To je to jediné, co se mi v téhle místnosti líbí. Vzpomínám si, jak jsme ho kdysi dostala. Při těch nejkrásnějších narozeninách,“ začala vzlykat víc než předtím. „Ani můj otec a ani matka nebyli v domě. Slavila jsem to s chůvami. V kuchyni mi připravili velký dort, na vršku byly malé víly, vypadalo to, jako když tančily. To je osud malé Polyxeny z Pernštejna. Stejný jako osud mých dalších sourozenců. Cítíš tu vůni, která se line z kuchyně? To je oběd, na který nepříjdu, protože tam nebude můj otec, ani matka, nemám důvod tam být,“ stále jsem měl zavřené oči, v konečcích prstů mě brnělo, byl jsem paralyzován jejími slovy. Dál mi něco povídala. Ještě před chvílí jsem cítil vůni pečeně a vařené zeleniny. Teď už jsem přestal slyšet a jen vnímal teplo jejích rukou. Kolébala mě ze strany na stranu, až jsem nadobro usnul. Spánkem mě provázelo hučení motoru, šumění větru a vůně nového oleje. Ve vzduchu jsem pozoroval krajinu a začal se propadat. Cestou jsem zahlédl svoje letící letadlo a Evženu. Otevřel jsem oči a probudil se. Kolem mě byla samá bílá barva, na strop, na zdech, všude. Byl jsem v nějakém pokoji, ležel jsem v posteli, nikdo další tu nebyl. Vstal jsem a přistoupil k oknu. Bylo to nějaké město. Pak se za mnou otevřely dveře a někdo vstoupil. „Dobré ráno pane Kašpare, přinesla jsem vám snídaní. Sedněte si prosím ke stolu,“ byla to nějaká mladá dáma, asi zdravotní sestra. „Promiňte, kde jsem, co je tohle za rok?“ zeptal jsem se, sestřička se na mě vyděšeně podívala a rychle odběhla. Po chvíli se vrátila i s doktorem. Začal mi svítit světlem do očí a zeptal se mě: „Víte, kde jste?“ nesouhlasně jsem zakýval hlavou. „Jste v Praze. Už dva roky na psychiatrii. Je únor 1927. Dvacátého.“ Nechápal jsem ani jedno slovo z toho, co mi řekl. „Ano, jak říkáte,“ na víc jsem se nezmohl. Ještě chvíli na mě oba dva koukali, pak odešli. Byl to jen sen? Ne to ne, nemohl být. Letěl jsem, nebo ne? Určitě letěl. Přistoupil jsem opět k oknu a zadíval se do oblak. Moc času už není, protože mě nečeká přistání, ale tvrdý pád. A že těch pádů bylo dost, ale tohle bude můj poslední. Poslední let.

Poznámka redakce: Galerii vítězných prací dokončíme v Kruhu 32 zveřejněním textů Jany Pleškové, Terezy Dvorské a Hany Pilné.

HOSTÉ KRUHU 31

ZDENKA LACIKOVÁ

LEN SRDCE ROZPRÁVA

Len srdce rozpráva, keď mlčia ústa.
Ticho sme spolu spátí.
Všetok ruch okolo znel a ustal,
iba knôť sviece svieti.
Len srdce rozpráva, keď stíchnu pery.
Hovorí jasnou rečou,
Ten kto ňá ľúbiť vie, bez výhrad verí.
Nikdy sa nepýta prečo.
Len srdce rozpráva, keď bije v hrudi.
Stojíme ako nemí.
Ten, kto je bez viny, ten nech ma súdi.
Len ten, kto rozumie mi.

OBRÁTIŤ SA

V srdci mám čisto vystavanú schému.
Pred slovom skláňam hlavu v pokore.
Nech národ obráti sa. Ku dobrému.
Nech kráča úzkou cestou, po ktorej
hodné je ísť, viať snehobielym rúchom,
v rukách mať mladú sviežu ratolesť.
Vo svete, kde je bohom ľudí brucho,
nehladká dlaň. Len zatína sa pästí.
Halúzkou mávam, jarnou vetvou z palmy.
Ak ešte nie som kladná postava,
všetko zlé v kútoch mysle spál mi,
nech iba dobro vo mne ostáva.

Zdenka Laciková se narodila v roce 1969. Pracuje jako učitelka v mateřské škole, žije v Kopčanech. Je členkou Spolku slovenských spisovateľov, Klubu autorů a priateľov literatúry na Záhorí a Literárneho klubu Živeny. Vydala tři náct básnických sbírek, získala ocenění v řadě soutěží na Slovensku i v Čechách. Věnuje se rovněž ilustraci.

DANUTA PERIER-BERSKA

Nepřu se o minulost
která častokrát měla
hloupé nápady
učím ji toleranci
k dnešku

BIOETYKA

Minulá epocha
mrzáků
Pokrok rodí nové
Hrby rostou dovnitř

Jejich láska
nemá co říci
Vyhozená za dveře
toulá se po sídlišti
věří že jednou
ji vezmou domů zpět

Danuta Perier-Berska se narodila a žije v Krakově. Vydala desítku sbírek poezie, je zastoupena v řadě almanachů. Je členkou Svazu polských spisovatelů a rovněž členkou neprofesionálních výtvarníků země Krakovské.

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Básník, aforista, nesmírně vtipný kreslíř... To vše je **JIRÍ FALTUS**. Pracovitý skromný tvůrce vypravil za čtenáři již čtyřicetku titulů. Náleží mezi malé množství současných autorů, kteří trvale věnují pozornost literatuře pro děti a houževnatě směřuje k tradičnímu českému pojetí, k tomu lepšímu, co přináší, vzdorujícíe laciné bezduchosti zahraničních proveniencí. Jeho snažení z posledního období reprezentuje sbírka půvabné, hravé poezie pro děti **PTAČÍM KROKEM CELÝM ROKEM** s ilustracemi Lucie Kubínové. Faltus se jako básník píšící pro malé čtenáře vypracoval mezi předení, naveskrz osobité tvůrce. Vyhýbá se experimentům a literární ekvilibristice, které jsou pro děti ošidným úskalím. Jeho veršům

je vlastní pozoruhodný aspekt – potěší, pohládí po duši i dospělé čtenáře. Těm je určen soubor aforismů **SLÁMA NA HLAVĚ**, doplněný vlastními kresbami. (V obou případech vydala Alfa-Omega, 2012). Faltusovy nekomformní, hutné aforismy, šité na tělo době, rozličným drobným lidským neduhům i schválností života, aforismy vtipné, průbojné a přesně zasahující vytčené cíle, nabírají živou vodu z čistého, průzračného pramene. Někdy i aforismy nahodilé, jak se naskytla inspirace. V pohnuté chmurných dobách mají vřelé a bezelstně upřímné úsměvy dvojnásobnou cenu. Podotkněme, že Faltus se z aforisty humoristy vypracoval také na aforistu satirika. Totéž platí i o kresbách, majících blízko ke kresleným vtipům bez slovního doprovodu, plných svěžích, bystrých, inteligentních postřehů. Komentáře ani nepotřebují, jsou plnohodnotné samy o sobě. Inteligentní kreslený humor je pro tvůrce zapeklitým oříškem, s nímž se Faltus vypořádává vskutku brilantně.

LADISLAV PECHÁČEK je nesporně mistr slova. Bystrý analytik mezilidských vztahů, přesně definující charaktery, se samozřejmou účelností modelující svoje postavy i postavičky do kulís s lehkým sarkasmem vypovídajících o sobě, o době a okolním světě. Nesporné jsou i Pecháčkovy zkušenosti scénáristy, vedoucí k úspěšnosti slov a účelné výstavbě scén. To vše potvrzuje kniha dvanácti povídek **HOŘKÁ ČOKOLÁDA** (Euromedia Group k.s. – Knižní klub, 2012). V dřívějších Pecháčkových románech a povídkových souborech jsme byli svědky neutuchajícího gejíru životního optimismu, s nímž jeho postavy a příběhy dostávaly křehký punc všední přesvědčivosti, cílevědomého snažení všech uznávaných i obecně opovrhovaných kategorií, nezdolnosti a především nádherné pravděpodobnosti. Ke všem postavám svých příběhů se choval s obdivuhodnou laskavostí a shovívavou pozorností. Tentokrát se ovšem setkáváme s poněkud pohnutějším laděním, Pecháčkův originální smysl pro humor a melodičnost života dostává skeptický nádech, jako kdyby všechno dění i život jeho hrdinů a hrdinek podmalovávala hluboká desiluze a na slunné pláň dnů dopadal stín drolicích se pustých skal. Syrovost některých příběhů kontrastuje s Pecháčkovým nadhledem a úsměvnými peripetiemi lidství, v nichž počet krizí, kolizí a katastrof žalostně převyšuje počet katarzí. Až groteskně palčivé konflikty, mnohdy tragicky všední a reálné, jsou archetypálními sděleními o osudech současníků. Pecháčkovy úsměvy se občas náhle mění v hořký škleb. Ojediněle se setkáváme s tak synchronizovaným vztahem mezi obsahem a názvem. Hořká čokoláda se může setkat s nepochopením i s nadšeným obdivem, nelze jí však upřít výjimečné místo v současné české próze. S jistou nadsázkou je možno akceptovat již lehce otřepanou frázi, že spisovatelé jsou svědomím národa a konstatovat, že pokud by tomu tak bylo, Pecháček k tomu zlomovému bodu dospěl.

Až ke dnu lidskosti se pokusil nahlédnout **VÁCLAV FRANC** v sympaticky vypraveném útlém svazku tří povídek a čtyř básní (plus jedna fotografie), na-

zvaném **KOŘENY**. (Vlastním nákladem, 2012). Zejména titulní povídka Kořeny představuje drobný literární skvost a je velká škoda, že se jí nedostalo širšího publikačního prostoru. Právě nad ní jsem si uvědomil, jak často akceptujeme značně prostoduché čtivo, obalující lacinou, otrěpanou a velice vratkou konstrukcí náhledů do minulosti i přítomnosti, postrádající věcný nadhled, moudrou eliminaci hodnot a zejména to nejpodstatnější, uměleckou kvalitu.

Jméno **VĚRA KOPECKÁ** je známkou kvality. Tentokrát ji osvědčila souborem veršů svých zahraničních přátel **PÁTÝ TOZMĚR – POEZIE** (vlastním nákladem, 2012). Pro člověka neznalého jazyka originálu není snadné posuzovat kvalitu překladu. Snad podle působivosti překladu. Kvality Poljanské známe (jakož i autorku – z předloňské Přelouče), čtyři polští básníci a básničky jsou neznámou pevninou. Stručně: Bartyňski (1934) je mužný suverénní mistr slova, přesně zasahujícího zvolený terč, Perier-Berska, úsporná básnička, schopná říci hodně málo slovy, Pijanowska-Adamczyk dokáže nahlédnout do hlubiny zvané člověk, Wawrzkiwicz (1937) tíhne k intelektuální tvorbě, nachází nové ve zmapovaném prostoru. Vynikající je fotografický doprovod, jímž Věra Kopecká znovu dokazuje svoje kvality fotografky a odhaluje skrytý půvab někdy podceňované černobílé fotografie. Další plus na závěr: Fotografie účelně korespondují s verši. Pátý rozměr se tak stal literárním klenotem, nevelkým rozsahem, ale o to cennějším.

Literatura faktu se stále pošetile zabývá prosíváním plev z nedávné doby, v nichž lze již jen stěží objevit plodné zrnko. Zapomíná na podstatně vzdálenější období, na objevování zapomenutých pramenů, z nichž vyrůstala řemeslná zdatnost a hrdost národa. Věcné informace jsou obtížně přístupné, vyžadují vskutku objevitelské úsilí. Zasutou minulost je možno pokropit živou vodou různými způsoby. V Rychnově to učinili soukenickým betlémem. Zvolili sympatický, osobitý přístup. V nadmíru „přebetlémované“ době postavili betlém civilního charakteru, vycházejíce z dávných soukenických tradic. Zaplnili ho postavami prostých lidí, replikami dobových staveb a krajinných prvků. Na publikaci **RYCHNOVSKÝ SOUKENICKÝ BETLÉM** (vydala Kultura Rychnov nad Kněžnou, 2012, spoluautoři J. Tydlitát, E. Weis a Jiřina Haldová, autorka půvabných kreseb) se podstatnou měrou podílel **JIŘÍ FRÝZEK** obsáhlou studií o historii soukenictví, přinášející pozoruhodné, současníkům neznámé technické údaje a dobové fotografie, vypovídající o řemesle, jehož vývoj přerušil počátek tovární výroby sukna. Předností všech Frýzkových prací je práce s českým jazykem, svědomitý přístup ke každé větě. Radost číst!

František Uher

ŠESTNÁCT VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ HUMORU

Nejnovější sborník Střediska východočeských spisovatelů /v pořadí již šestý!/ je tentokrát tematicky zaměřen na příspěvky humoristické povahy. Má ustálenou

grafickou podobu a stejně jako v předešlých případech přináší v abecedním řazení jednotlivé autorské bloky bez vyhraněného kompozičního záměru.

„Dělat humor“ není nikterak snadné, jak píše v úvodním slově editor Jiří Hrabinec, kategorie komična je složitá a komplikovaná a stejně tak schopnost přijímání komediálních poloh různými čtenáři. Většina zastoupených autorů je známa už z předchozích děl jiné žánrové orientace a u některých byla patrná inklinace k humorizující nadsázce vždy. Například vzpomínková povídka Zdeňka Bažanta *Napravený přerůstá* do mnohokrát variované „anekdoty z vojny“, vcelku slušně pointované. Humorizující přístup je patrný při líčení životních zážitků v rozvleklých kronikářských záznamech Josefa Kouby */Sezóna na Luční boudě/* i v povahopisné konfrontaci Miroslava Škačáního *Už nechci být vévodou*, dovedně variující výchozí zápletku a obohacující ji o další dimenze */srážka mentalit/*. Platí stará pravda, že život sám je často nevyčerpatelným zdrojem nosných nápadů. To dotvrzuje třeba černá groteska Zdeňka Jiráska *Firma Nepivoda*, zasazená do bizarního prostředí putovního krematoria. Populární námět o vztahu zvířete a lidí, který je sám o sobě zdrojem směšných situací, rozvíjí s fabulačním půvabem a jazykovou vybroušeností Marcella Marboe v seriálovém vypravování *Utrpení docenta H. Sympatický* je v něm rovněž smysl pro sebeironii, jenž nacházíme také v humoreskách Marty Urbanové. Hojně jsou zastoupeny i svéráznější komediální žánry. Daří se zejména parodickým a mystifikujícím polohám se satirickými prvky. Autorské záměry jsou však naplněny se střídavým úspěchem. Jazyková těžkopádnost oslabuje účinnost jinak vtipné parodie na boom kuchařských knih a kurzů */Krausova Veselá jídla/*, variace základního nápadu ve Francově črtě *Fráňa Franěk* – největší řehečský spisovatel mají spíš retardující tendenci, trochu upovídána je „jazyková groteska“ Antonína Šlechty *Původ jazykového útvaru badminton*, podobně jako pohádková parafráze Vladimíra Sokola *Pravda o Sněhurce*. Ambiciózní alegorii s agresivnější komikou Petra Musílka *Společnost Acylpyrina Hystepse* by prospěla větší dávkou bezprostřednosti a lehkosti a méně konstruovanosti.

Stálou oblibu mají pochopitelně i tradiční žánrové útvary typu drobné humoresky a „účelového“ fejetonu, jak dokládá třeba miniatura Hany Křivánkové *Dáma páku depresáku* nebo žertovné povídání Marie Ungrádové *Přiznání spisovatelky*. Nepopíratelné virtuozity v této oblasti dosahují čapkovsky moudré, hluboké a vtipné prózy Františka Uhra, prokládané bloky autorových aforismů a satirických minibásniček. Uher má zajisté pravdu, když připomíná pisatelům – „Neváhejte a škrtejte! Vznikne aforismus. Kvalitní aforismus vydá za celý román. Někdy i za pět románů...“ Úspornost, sevřenost a naléhavost výpovědi je trvale charakteristická i pro epigramy Jiřího Faltuse, který ilustroval sborník rovněž svými karikaturami, ale laborovat na nevelké ploše satirizující básnické momentky se pokoušejí i Zdeněk Jirásek a Martin Vídenský.

Jako v předchozích případech jde tedy opět o pestré čtení, o žánrový kaleidoskop – o autorské navštívenky.

Listopad 2012 doc. PhDr. Jan Dvořák

KDEPAK PEČENÍ HOLUBI!

Sbírký aforismů už pevně zakotvily v bibliografii knižních titulů **Františka Uhra**, autorsky se prezentujícího v mnoha literárních projevech, družích, formách a žánrech od prózy přes poezii po humor zastoupený epigramy a aforismy.

Jeho zatím poslední soubor aforismů vyšel (ostatně jako tři předchozí) na sklonku minulého roku v nakladatelství Alfa-Omega s ilustracemi Věry Martinové pod názvem **Aforismy 4 aneb Skandální (ne)odhalení**, obsahující téměř tři stovky těchto „stručných, vtipných a výstižně vyjádřených myšlenek“, shrnutých do dvou aforismem uvedených oddílů: Nikdy není pozdě říci: Nikdy! a Je mnoho způsobů, jak dosáhnout dokonalosti. Žádný není dokonalý.“

Aforismy obou částí sbírky se vyznačují nápadem, stručností, svázaností slova s myšlenkou a vycházejí z prostředků a záznamů situací, u nichž autor považuje za nutné vyvolání hlubšího čtenářova zamyšlení a nastavení zrcadla při hledání pravdy a nových pohledů na lidské charaktery, mezilidské vztahy a neduhy společnosti i doby.

Jeho pohledy na svět vycházejí z přesvědčení, že život by mohl být lepší, moc dobře totiž ví, že „Když člověk může, zkouší všechno, aby nemusel.“ Záleží jenom na něm. Občas vtipem zlehčuje situaci, ale v podstatě pouze proto, aby nastolené problémy více otevřel a zpřístupnil, abychom si stále více uvědomovali negativní dopad mnoha přehlížených jevů v našich životech. Zde především cítí své životní poslání, svoji autorskou nezbytnost.

„Pokud jde o zákony, není již spolehnutí ani na ty přírodní.“ I tak se může v jeho režii a podání určitý postřeh změnit v přemýšlivý úsudek, jakoby satirický šleh, ale s kritickým obsahem, v jehož pozadí stojí někdo z nás, společenská instituce či byrokratické manýry pod ochranou moci. A vše má oporu v životní realitě.

Uhrovy aforismy jsou převážně přímočaré, autor do nich promítá své skutečně bohaté a bezprostřední životní i autorské zkušenosti, vystačí si bez drahých dekorací a rezervních slov pro všechny případy. „Délce života je věnována větší pozornost než jeho kvalitě.“ To není pouze ironická poznámka ani plytká hra se slovy, ale pádný a hodnotný podnět a argument k zamyšlení. Aktuálnost takových sdělení, natož jejich nadčasovost nelze nijak zpochybnit. Míří přímočaře ke konkrétnímu a na určité jevy, a jak dále uvádíme, dokáže uspět při konfrontaci dvou protilehlých významů: „Doba je v jádru dobrá, až na to, že se většině lidí vede špatně.“ A tak nový smysl slov v aforismu odvážně přiřadí k jejich ustálenému významu. Prostě a jednoduše řečeno – užívá si maximálně možností jazyka za použití neotřelého vidění, aby výsledné sdělení dostalo potřebný kritický náboj

i lehkost provedení při otevírání a glosování naléhavých otázek společenských neduhů. K tomu chci navíc poznamenat, že i takové „drobnosti“ mohou mít velký dosah, protože na ně buď nemáme po ruce příležitou odpověď a řešení, nebo je zkrátka nechceme znát z určitých důvodů. „Systém je soustava opatření, která se jednotlivě neosvědčila.“

První oddíl lze přeneseně vidět jako převážně „nevhodná slova“ (Milan Růžička) s upřesňující charakteristikou (Gabriela Lauba), že „myšlení kazí charakter“. Obojí je zde uvedeno jako pocta.

Druhá část sbírky je sice tematicky různorodější, přesto však nepozbývá nic ze své naléhavosti, přestože aforismy jsou uvolněnější, vyjadřují mnohá poselství a vzkazy, vyjadřují se adresně k našemu životnímu stylu, k přehlíženým každodennostem, upozorňují. Někdy s veselým výrazem ve tváři, jindy s vážným pohledem, někdy konstatují věci ironicky, ale jindy naopak i s náznakem skepse či námitky a výčitky. Aktuálnosti však nepozbývají. „Dříve se šetřilo na stará kolena, nyní na umělá.“ „Na všechno kašlal, ale nikdo mu nedal kapky.“

„V životě jsme všichni herci. Ti neúspěšní končí v divadle.“ Sympatickou snahou je vidět i zrcadlené věci nově, vytěžit maximum z exponovaného napětí, modernizovat a vdechnout nový život ustálenému. Výsledkem umění dívat se kolem sebe a vidět a přemýšlet o stavu věci, nemůže přinést nic jiného, než pravdivou a obecně platnou výpověď o nás, jde totiž o cílevědomou tvorbu plné umělecké hodnoty, jež se zcela logicky vřazuje do tvůrčího úsilí, procesů a úspěchů Františka Uhra. Pokud ale „Pečení holubi létají, tak zásadně do cizí huby!“ K tomu lze jen dodat: A dobře jim tak!

Jiří Faltus

SLOVO ČTENÁŘKY

Před vánocemi se nám dostalo do rukou 30. číslo Kruhu. Kdyby si čtenář nevšiml třicítky na obálce, až do posledních stránek by nevěděl, že pročítá něco slavnostního, mimořádného.

V Kruhu 30 jsou jako v předchozích číslech pečlivě vybrány příspěvky, je zváženo uspořádání, nechybí výtvarné práce ani fotografie. Na jubileum Kruhu na 61. stránce svým bilancováním upozorňuje Marta Urbanová. Pak teprve si čtenář uvědomí, co práce stojí za každým číslem, co snahy a úsilí je za každým vydáním, které si čtyřikrát do roka už s jakousi samozřejmostí přečteme.

V pravidelné rubrice NA SLOVÍČKO... spolu tentokrát komunikují dva havlíčkobrodští literáti. Je zajímavé si přečíst, jak pan Ladislav Vondrák s přáteli dokáže už řadu let v kavárně U Notáře pořádat literární a hudební večery bez sponzorů. Ale ti se snad časem najdou, když pochopí, že přispějí na víc než dobrou věc.

Nezaujetím jsem si přečetla ŽIVOT JE VEŘEJNÝ DŮM od paní Marcelly Marboe. Sama jsem měla štěstí na rodiče, učitele a sousedy v naší malé vesnič-

ce, kteří nás nezatahovali do politického dění víc, než bylo nutné. A i případné společenské akce a brigády nám dovedli zpestřit tak, že jsme na ně chodili rádi. Život ve větší obci nebo městě byl v tomto ohledu jistě složitější.

V MOŽNOSTECH od pana Luboše Humla nacházíme pravdivé tvrzení: „I zdánlivě nemožné mívá své možnosti.“ Mohl by to být i samostatný aforismus. Ale o aforismy se v Kruhu postaral člověk v nich kovaný – pan Jiří Faltus. Potěšil mě nejen jimi, ale rovněž kresbou na závěr.

STVOŘÍM JINĚHO ČLOVĚKA K OBRAZU SVĚMU – zde pan Josef Krečmer vybral snad všechny neřesti, které nás v současné době trápí. Kdyby se tak vyplnila jeho básnická vize!

Kapitola ŽÁBY A ČÁPI z připravované prózy Lubomíra Macháčka Nazí muži, nahé ženy, opět potvrzují, že pan Macháček dovede i krátkou ukázkou čtenáře dokonale zaujmout, vybudit v něm zvědavost a touhu přečíst si od autora knížku celou.

Paní Marta Urbanová mě překvapila VRAŽDOU NA HROBĚ. Napínavý příběh stavěný až na neuvěřitelně silné lásce, plný nečekaných zvrátů, až do poslední věty nedává tušit skutečné rozuzlení.

Stránky mladých a začínajících autorů a Julie Miletínová s REALITOU. Přenesené na významu oblečení vystihla, jak lidská touha po jedinečnosti a originalitě často sklouzne a končí tuctovostí, kopírováním a odsouzením každého, kdo se nějak liší. Monika Hojná předvedla i ve 30. čísle bulletinu v povídce MOŘE svou tvůrčí vyzrálou a schopnost postavit se na roveň i mnohem zkušenějších literárních kolegů.

U básní HOSTŮ KRUHU 30 obdivuji perfektní překlad od paní Věry Kopecké. Představuji si, že překlad veršů musí být náročnější práce než vlastní básnická tvorba, která vychází z osobních prožitků. RECENZE a rubrika ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME jako vždy rozšířily jistě všem čtenářům Kruhu literární a kulturní obzor, který je stále čím obohacovat.

Ríká se, že dílo se chváří samo. V případě Kruhu to platí dvojnásob. Přesto není na škodu to občas připomenout, jak správně učinila paní Urbanová ve svém OHLÉDNUTÍ.

Dagmar Poláková

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

ÚSPĚCHY NAŠICH ČLENŮ

Lucie Hrochová se autorsky zúčastnila literární soutěže **Máchovou stopou** v Litoměřicích, kde získala čestné uznání.

V literární soutěži **Na vlnách modrého delfína** jí bylo předáno 11. listopadu 2012 v plzeňské galerii Artamo zvláštní ocenění za povídku **Zázraky se (ne)dějí**.

Ve virtuální galerii face 2art získala od Daniely Fischerové hlavní cenu za povídku **Dívat se, divit se...** (Poznámka redakce: Povídku otiskl Kruh 29).

DODATEK K VYŠLÝM KNÍŽKÁM NAŠICH AUTORŮ V ROCE 2012:

- **NEBEZPEČNÝ ROK** almanach 30 současných autorů a fotografií a kreseb (z našich členů jsou zastoupeni: J. Faltus, V. Franc a F. Uher) v nakladatelství Alfa-Omega Dobřejovice.
- **PÁTÝ ROZMĚR – POEZIE**, listování verši mých přátel. Editoricky připravila, doplnila vlastními fotografiemi a vydala svým nákladem **Věra Kopecká**. (A. Bartyňski, D. Perier-Berska, A. Pijanowska-Adamczyk, Jekatěrina Poljanská a Marek Wawrzkievicz)

KNÍŽKY NAŠICH AUTORŮ V ROCE 2013:

- František Uher – **UPROSTŘED SNĚŽENÍ** – detektivní román v nakladatelství Moravská Bastei MOBA Brno.
- Olga Novotná – **HOLUBÍM KŘÍDLEM NOHOU VRANÍ** – sbírka poezie ilustrovaná foty Věry Kopecké. Vydala Věra Kopecká, vytiskla Tiskárna Zavadilek Vesec 66.
- Věra Kopecká – **ARCHITEKTURA ČASU** – knížka pětiverší ilustrovaná červenobílou fotografií autorky. Vydala Věra Kopecká. Tisk Centrum služeb Broumov s. r. o.

AKCE V OBLASTECH

Václav Franc ve středu 14. listopadu 2012 v rámci dne poezie představil v Knihovně Václava Čtvrta svoji dramtizaci textů Karla Havlíčka Borovského „Tyrolské elegie aneb Havlíčkovy půlnoční vize“. Program vycházel hlavně z dopisů Karla Havlíčka Borovského, které psal rodině a literárním přátelům v době svého pobytu v Brixenu od prosinci 1851 do dubna 1855.

Koncem uplynulého roku besedoval a četl ukázky ze svých prací **Jiří Faltus** v penzionu pro seniory V Lanškrouně.

Václav Franc při besedě v knihovně Václava Čtvrťka

10. prosince 2012 se uskutečnila na Gymnáziu v Broumově v rámci výběrového semináře maturitního ročníku beseda na téma Poezie, obraznost v poezii a interpretace poezie. Se studenty besedovala autorka a překladatelka **Věra Kopecká**. Na ukázkách z její tvorby měli studenti možnost poznat a pochopit význam metafory v poezii a uvědomit si, že jako čtenáři či posluchači různě vnímají a interpretují předložené verše, že i recitátor v různých souvislostech též text bude různě interpretovat i to, že ilustrace, zhudebnění či překlad poezie vytvářejí další možnosti její interpretace.

31. ledna se uskutečnila v kulturním středisku v polské Gluszycy (městečko severně od Broumova, pod Javořími horami) vernisáž výstavy fotografií **Věry Kopecké**. Na zahájení zazněly skotské skladby v podání Krzysztofa Karwowského (hudebník, básník, autor prvního překladu V.K. do polštiny) a jeho žáka. Ředitelka OK představila autorku fotografií, která pak přednesla ukázky ze své básnické tvorby. Překlad jejích veršů od Antoni Matuszkiewiczze přečetla básnířka a novinářka Ela Gargala z Walbrzychu. Výstavu, která potrvá měsíc, při vernisáži se zájmem shlédlo okolo čtyřiceti návštěvníků.

DOBŘÁ VĚC SE DAŘÍ

V časech nepřilíš nakloněných altruismu, kdy mnohá obecně prospěšná počinání stojí na vratkém piedestalu, majíce plochý charakter osobního zviditelňování, zůstávají poněkud stranou záslužná činění nepřilíš zřetelná, neokázalá, stojící stranou aplausu a záře reflektorů. Což ji m neubírá na zásluhách a kvalitě. Stalo se zvykem podceňovat a přehlížet skromnou, časově náročnou a prakticky nepřetržitou práci ve prospěch kolektivu. Dnes listujeme Kruhem s číslem 31. Téměř neuvěřitelné pro ty, kteří se na něm podíleli od „kolébky.“ Tehdy jsme měli nad prvním číslem pocit, že se dobrá věc podařila, dnes jsme hrdi na to, že se daří i nadále. Přispěvatelé, čtenáři, ti, kteří zajišťují finanční prostředky. Zjednodušeně řečeno – kolektiv nadšenců. Odlišuje něco Kruh od literárního časopisu? Snad jen nezměrné nadšení a vytrvalost všech, kteří se na jeho přípravě podílejí. Každou podobnou záležitost však musí zajišťovat jeden člověk, nesoucí na bedrech stěžejní podíl práce. Také odpovědnost a pro mnohé z nás od pera nepopulární, časově náročnou činnost organizační: Zajišťování ní příspěvků, tiskárny a korektur, kolportování... Takovým houževnatým obětavcem je Milan Dušek, autor několika desítek titulů a mnoha povídek rozsetých v různých periodikách, dožívající se v plném tvůrčím literárním i redakčním zaujetí životního jubilea, skromný muž, jemuž nejsou blízka velká slova, pro něhož je největším zadostiučiněním uznání čtenářů. Budiž poznamenáno: Co pro Kruh dělá, dělá dobře. S blahopřáním poděkujme. Jak známe jeho odpovědný přístup k přípravě jednotlivých čísel Kruhu, největší potěšení mu připravíme početnými a kvalitními příspěvky.

František Uher

DEN SE MĚŘÍ VYKONANOU PRACÍ ...

Léta běží, že se to ani věřit nechce ... Kdepak za námi zůstaly Cesty vysokým lesem? „Ty cesty ... vzpomínky, sny a představy, docela jiný, neskutečný svět...“, jak píše Milan Dušek.

Sentiment... ? Ale proč se mu vlastně bránit?

S Milanem jsem se poznala v nakladatelství Kruh tuším v roce 1972, když Jan Dvořák připravoval sborník Začátek. Později jsme se potkávali u příležitosti nejrůznějších literárních soutěží pro mladé, jako byla třeba Šrámkova Sobotka, literární soutěž Smila Flašky z Pardubic, Jilemnického Letohrad a další.

Jak dlouho že se tedy známe? Čtyřicet let? A jak je možné, že to přátelství tak dlouho vydrželo? Myslím si, že trvání přátelství je hodně závislé na kvalitě lidí.

Jestli je Milan Dušek kvalitní člověk? Za sebe jsem přesvědčena, že ano.

Původně lesní dělník Milan mě oslovil především svou prostotou, skromností, upřímností – a zejména opravdovostí. Svou láskou k přírodě a obyčejnému životu. „Den se měří vykonanou prací ...“ píše. A své dny, které 1. května 2013

završí jeho pětasedmdesátý rok, naplňoval vykonanou prací až po okraj – ať již šlo o práci fyzickou, či duševní.

Jeho vrozená pracovitost a touha pomáhat dobrým věcem byly nejspíš také důvodem, proč se po sametové revoluci, kdy byly vzhůru nohama hodnoty a člověk se ztrácel ve víru událostí, rozhodl obětavě zapojit (se svými přáteli „z hor“, Jirkou Faltusem a Františkem Uhrem) do budování těžce vznikající spisovatelské organizace – Východočeského střediska Obce spisovatelů se sídlem v Pardubicích. Všichni jmenovaní se stali hned v roce 2000 členy prvního výboru a zůstali jimi dodnes.

Tady jsem měla možnost poznat Milana ještě lépe a hlouběji. Řčení – „co na srdci, to na jazyku,“ na něj sedí jako ušité. Přímost a upřímnost. Žádné podrazy! Jakkoli dokáže říct vlastní názor a obhajovat ho, je vždycky ochoten moudře uznat a přijmout názory druhých. A jeho přínos pro Středisko? Obrovský!

Vždyť to byl on, kdo navrhl vytvoření nové oblasti – Orlicko – a hned se také o ni začal starat. Když jsem poukázala na nezbytnost vlastního bulletinu a s Jirkou Hrabincem připravila první číslo (takové nedochůdče, kterému chybělo úplně všechno) upozornila jsem, že je třeba, aby někdo ve vydávání pokračoval. Bez dlouhých řečí řekl: Já to zkusím ... A pomohl mu kamarád Jirka Faltus, zapojuje se František Uher a vlastně i celá Duškova rodina. Od výběru obsahové náplně, zajišťování tisku až po distribuci ... Práce vskutku mravenčí, ale výsledkem je, že dnes držíte v ruce neuvěřitelné 31. číslo.

Tak, jako zraje dobré víno – s věkem je lepší a lepší – tak dozrává nejen literární tvorba tohoto autora a jím redigované Kruhy, tak zraje i Milan Dušek sám.

Lidi, kteří mě nějaký čas provázeli životem, jsou stovky. Ale vzpomínka na mnohé časem vybledla jako staré fotografie. U Milana to neplatí. Zapsal se do mne nesmazatelným písmem. Zvláštní druh jeho vnitřní krásy ne každý dokáže objevit, ale pro mne znamená mnoho. Je řada lidí z našeho střediska, kteří mne obohatili – a Milan k nim patří.

Proto bych mu chtěla k jeho půlkulatému jubileu popřát nejen zdraví a svěžest do co možná nejpozdnějších let, ale i to, aby měl v životě štěstí na takové lidi, jako je on sám.

Marcella Marboe

- **Napsal román. Zkrátili ho na novelu. Kritik ji označil za povídku. Zaplatili jako za aforismus.**
- **Herec došel uznání úspěšným ztvárněním hlavní role, herečka úspěšným oblečením.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

OBSAH KRUHU 31

A. Kordíková: Ilustrace s názvem Figura?	1
VÝBĚR Z PF 2013	
M. Marboe: Odněkud nikam	2
D. Sedláček: Tak se tak koukám zpět	3
M. Dušek: Na slovíčko s Marcellou Marboe	4
Na slovíčko s Lukášem Vavrečkou	6
P. Chvojka: Na pochodu I	8
J. Dvořák: Ztracené spojení	8
J. Faltus: Srážka, Nerozluční kamarádi, Mušle	14
L. Hrochová: Zázraky se (ne)dějí	14
L. Zelený: Noc starých vesničanů	16
J. Jonáš: Ten den	17
J. Kratochvíl: K oblakům zamírím	23
I. Tajovská: Kocovina	23
V. Kopecká: Pozdní večer	27
V. Sokol: Sára	28
A. Kordíková: Velikonoce	33
A. Šlechta: Dělný lid prostý	33
J. Wienerová: Dětství	36
O. Novotná: Noční přemítání	36
F. Uher: Epigramy	37
J. Stejskal: Pan učitel	37
L. Huml: Jaro na startu, Rybáři	40
STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ	
PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2012	
L. Macháček: O střípcích 2012	41
O. Tomšů: Na návštěvě u Pernštejnů	41
P. Veselka: Z Nedvěnických novinek 16. 4. 2005	43
K. Stodolová: Poslední let	45
HOSTÉ KRUHU 31	
Z. Laciková: Len srdce rozprává, Obrátit sa	51
D. Perier-Berska: Nepřu se o minulost, Bioetyka	52
OHLASY A RECENZE	
F. Uher: Z nových knih	52

J. Dvořák: Šestnáct východočeských autorů humoru	54
J. Faltus: Kdepak pečení holubi!	56
D. Poláková: Slovo čtenářky	57
ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME	
Úspěchy členky – Dodatek k vyšlým knížkám v r. 2012 – Knížky v r. 2013 – Akce v oblastech – Dobrá věc se daří – Den se měří vykonanou prací	58–62
Aforismy: František Uher	3, 36, 39, 40, 62
Fotografie: Věra Kopecká	

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník IX. – číslo 31 – březen 2013

Odpovědní redaktori: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 32 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: **2. května 2013**

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

**Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu Pardubice
a Krajského úřadu Pardubice.**

